

T.C.

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİSİ AKADEMİK DAYANIKLILIK
ENVANTERİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI**

Enes ÜCAN

Yüksek Lisans Tezi

Hemşirelik Anabilim Dalı

Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Dilek AVCI

Bandırma 2022

T.C.
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİSİ AKADEMİK DAYANIKLILIK
ENVANTERİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI**

Enes ÜCAN
Yüksek Lisans Tezi

Hemşirelik Anabilim Dalı
Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Dilek AVCI

Bandırma 2022

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Bu çalışma 21.11.2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Hemşirelik Anabilim Dalı, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmemiş bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

(21/11/2022)

Enes ÜCAN

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans sürecimde değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan kıymetli danışmanım Sayın Doç. Dr. Dilek AVCI'ya,

Yüksek lisans sürecim boyunca değerli katkı ve desteklerini esirgemeyen yüksek lisans ders hocalarıma,

Yüksek lisans ders dönemimde hiçbir desteğini esirgemeyen Manyas Devlet Hastanesi yöneticilerine ve ekip arkadaşlarıma,

Samimiyetlerini gönülden hissettiğim ve desteğini esirgemeyen yüksek lisans dönem arkadaşlarıma,

Hayatım boyunca sevgi ve destekleriyle bana güvenip her daim arkamda olan anneme, babama ve kardeşlerime çok teşekkür ederim.

Enes ÜCAN

Bandırma

21/11/2022

ÖZET

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİSİ AKADEMİK DAYANIKLILIK ENVANTERİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI

Bu metodolojik araştırma, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenirliğinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Mayıs- Haziran 2022 tarihleri arasında Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 250 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri ve Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra geçerlik ve güvenirlik analizleri kullanılmıştır. Uyarlaması yapılan envanterin 24 maddeli, iyimserlik, iletişim, öz-saygı/değerlendirme, öz-farkındalık, güvenirlik ve öz-düzenleme olmak üzere 6 faktörlü bir yapı gösterdiği ve faktör yüklerinin 0,346-0,819 arasında değiştiği belirlenmiştir. Envanterin uyum indeksleri χ^2/df 2,294, GFI 0,848, AGFI 0,803, IFI 0,853, TLI 0,821, CFI 0,850, RMSEA 0,072 ve SRMR 0.067 olarak saptanmıştır. Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin tamamının Cronbach alfa güvenirlik değerinin 0,887 olduğu, alt boyutların Cronbach alfa katsayısının ise 0,565-0,767 arasında olduğu bulunmuştur. Ayrıca madde-toplam puan korelasyon katsayısının 19. madde dışında 0.344-0.597 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akademik dayanıklılık, hemşirelik, geçerlik, güvenirlik, öğrenci

ABSTRACT

TURKISH ADAPTATION OF THE NURSING STUDENT ACADEMIC RESILIENCE INVENTORY

This methodological study was carried out to determine the validity and reliability of the Nursing Student Academic Resilience Inventory by adapting it to Turkish. The sample of the study consisted of 250 students studying at Bandırma Onyedi Eylül University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing between May and June 2022. The data of the study were collected with the Personal Information Form, the Nursing Student Academic Resilience Inventory and the Resilience Scale for Nurses. In the evaluation of the data, validity and reliability analyzes were used as well as descriptive statistics. It was determined that the adapted inventory showed a 6 factors structure namely optimism, communication, self-esteem/evaluation, self-awareness, trustworthiness, and self-regulation with 24-items, and factor loads varied between 0.346 and 0.819. The fit indexes of the inventory were χ^2/df 2.294, GFI 0.848, AGFI 0.803, IFI 0.853, TLI 0.821, CFI 0.850, RMSEA 0.072, and SRMR 0.067. The Cronbach alpha reliability value of the entire Nursing Student Academic Resilience Inventory was found to be 0.887, and the Cronbach's alpha coefficient of the sub-dimensions was between 0.565-0.767. In addition, it was determined that the item-total score correlation coefficient varied between 0.344-0.597, except for the 19th item. Accordingly, the Turkish version of the Nursing Student Academic Resilience Inventory has been shown to be a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Academic resilience, nursing, validity, reliability, student

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	I
TEŞEKKÜR	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ.....	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VIII
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	IX
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Akademik Dayanıklılık Kavramı	4
2.2. Ölçek Geliştirmede Geçerlik ve Güvenirlik	8
2.3. Kültürlerarası Ölçek Uyarlama	21
3. GEREÇ VE YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Türü	26
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	26
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	26
3.4. Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri	26
3.5. Veri Toplama Araçları	27
3.6. Veri Toplama Yöntemi.....	28
3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	28
3.8. Verilerin Değerlendirilmesi.....	29
3.9. Araştırmanın Etik Yönü	29
4. BULGULAR	30
4.1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerine Yönelik Bulgular	30
4.2. Ölçeğin Geçerlik Analizlerine Yönelik Bulgular	32
4.3. Ölçeğin Güvenirlik Analizlerine Yönelik Bulgular.....	38
5. TARTIŞMA	41
5.1. Geçerlik Analizlerine İlişkin Bulguların Tartışılması	41
5.2. Güvenirlik Analizlerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	43
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	47
6.1. Sonuçlar.....	47
6.2. Öneriler	47
7. KAYNAKLAR.....	48
8. EKLER.....	61

9. ÖZGEÇMİŞ.....	74
------------------	----

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 2.1. KMO değerinin sınırları.....	12
Tablo 2.2. Uyum iyiliği istatistiklerinin sınırları.....	13
Tablo 2.3. Cronbach alfa değerinine ilişkin sınırlar	19
Tablo 4.1. Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile hemşirelik bölümüne ilişkin düşüncelerinin dağılımı.....	31
Tablo 4.2. $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde kapsam geçerliği oranları için minimum değerler.....	33
Tablo 4.3. Ölçek maddelerine ait kapsam geçerliliği oranları ve kapsam geçerliği indeksi.....	34
Tablo 4.4. Araştırmada kullanılan uyum iyiliği indeksleri ve kabul edilebilir değer aralığı.....	36
Tablo 4.5. Doğrulamalı faktör analizi model uyum indeksleri.....	37
Tablo 4.6. Ölçek ve alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	38
Tablo 4.7. Ölçek ve alt boyut güvenilirlikleri.....	39

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Geçerlik yöntemleri	9
Şekil 2.2. Güvenirlik yöntemleri.....	15
Şekil 2.3. Uyarlama sürecinde izlenecek adımlar	21
Şekil 2.4. Ölçeklerin kültürel uyarlama süreci.....	25
Şekil 4.1. Altı boyutlu birinci dereceden doğrulayıcı faktör analizi modeli.....	36

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

AMOS: Analysis of Moment Structures

DFA: Doğrulayıcı Faktör Analizi

HÖADE: Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri

HPDÖ: Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

ITC: International Test Commission

KGİ: Kapsam Geçerlilik İndeksi

KGO: Kapsam Geçerliği Oranı

NSARI: Nursing Student Academic Resilience Inventory

SPSS: Statistical Package for Social Sciences

WHO: World Health Organization

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Hemşirelik eğitimi, öğrencilere hemşirelik mesleğine ilişkin bilgi, tutum ve becerileri kazandırmayı amaçlayan teorik, laboratuvar ve klinik alt yapısı olan planlı bir programdır (Bektaş ve ark., 2018; Karaca ve ark., 2015). Hemşirelik öğrencileri bu eğitim yaşantılarının ilk anlarından itibaren eğitici-öğrenci arasında etkili iletişim eksikliği, belirsiz eğitim hedefleri, klinik beceri eksikliği, hastanın ölümü, hata yapma korkusu, bulaşıcı hastalık korkusu, aşırı görev yüklenmesi gibi çeşitli stres faktörleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar (Ahmed ve Mohammed, 2019; Alatawi ve ark., 2020; Al-Gamal ve ark., 2018; Ali-Abadi ve ark., 2021; Bublitze ve ark., 2016; Şenocak ve ark., 2021). Literatürde yaşanan stresin hemşirelik öğrencilerinin fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz etkilediği, yaşam kalitelerini azalttığı ve tükenmişliği artırdığı belirtilmektedir (Alvarez ve ark., 2019; García-Izquierdo ve ark., 2018; Gurková ve Zeleníková, 2018; Turner ve McCarthy, 2017). Aynı zamanda yüksek stres düzeyinin öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerilerini olumsuz etkileyerek motivasyonlarını ve akademik başarılarını azalttığı bildirilmektedir (Alatawi ve ark., 2020; McCarty ve ark., 2018; Priesack ve Alcock, 2015; Shin ve Hwang, 2020). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin zorluklarla başa çıkabilmelerinde dayanıklılığın oldukça önemli bir kavram olduğu vurgulanmaktadır (Ali-Abadi ve ark., 2021; Spurr ve ark., 2021).

Dayanıklılık, kişinin önemli stres kaynaklarına ve olumsuzluklara karşı uyum süreci, stresli yaşam olaylarından kurtulma gücü veya beklenmedik olumsuz olaylarla başarılı bir şekilde başa çıkma yeteneğidir (Park ve ark., 2019; Walsh ve ark., 2020). Dayanıklılığın geliştirilebilmesi için öncelikle bir problemin ortaya çıkması veya var olan bir problemin kötüleşmesi gibi bazı risk faktörleri ile bireyin karşı karşıya kalması gerekmektedir. Bu yönüyle dayanıklılık hem teorik hem de klinik eğitim sürecinde birçok risk faktörü ile karşı karşıya kalan hemşirelik öğrencileri için çok önemli bir kavramdır (Ali-Abadi ve ark., 2021; Shin ve Hwang, 2020; Walsh ve ark., 2020). Dayanıklılık, hemşirelerin duygusal ihtiyaçlarını yönetebilmeleri, baş etme becerilerini geliştirebilmeleri, iyilik hallerini artırabilmeleri, mesleki yeterliliklerini

geliştirebilmeleri ve hasta bakım kalitesini artırabilmeleri için ihtiyaç duydukları bir beceridir (Adıbelli ve ark., 2021; Li ve Hasson, 2020; Park ve ark., 2019). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin dayanıklılık düzeylerinin belirlenmesi ve dayanıklılık düzeyi düşük olan öğrencilere yönelik müdahale programlarının geliştirilmesi oldukça önemlidir (Ali-Abadi ve ark., 2021; Thomas ve Revell, 2016).

Dayanıklılık hala belirsiz bir kavram olup (Tamannaeifar ve Shahmirzaei, 2019), tanımını üzerinde fikir birliğinin olmaması, ölçülmesini de zorlaştırmaktadır (Ali-Abadi ve ark., 2021; Kotera ve ark., 2021). Literatürde dayanıklılığın doğası hakkında çok fazla tartışma olduğu, dayanıklılığın bir özellik mi yoksa bir süreç mi olduğu kadar bir sebep mi yoksa sonuç mu olduğunun düşünülmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Reich ve ark., 2010). Ayrıca duygusal, davranışsal ve akademik dayanıklılık gibi farklı türleri de tartışılmaktadır (Tamannaeifar ve Shahmirzaei, 2019). Chmitorz ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan bir sistematik derlemede ise dayanıklılığın farklı yaşlarda ve yaşam koşullarında değişkenlik gösteren çok boyutlu bir yapı olması nedeniyle çeşitli dayanıklılık ölçeklerinin geliştirildiği belirtilmektedir. Ülkemizde ise yetişkinlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerini ölçmek için “Connor-Davidson Psikolojik Sağlamlık Ölçeği” (Connor ve Davidson, 2003; Kararımak, 2010), “Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği” (Basım ve Çetin, 2011; Friberg ve ark., 2003), “Yetişkin Yılmazlık Ölçeği” (Ryan ve Caltabiano, 2009; Savi-Çakar ve ark., 2014) ve “Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği” (Doğan, 2015; Smith ve ark., 2008) yaygın olarak kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra Park ve arkadaşları (2019) tarafından hemşirelerin dayanıklılığını değerlendirmeye yönelik geliştirilmiş, ülkemizde hem hemşireler (Adıbelli ve ark., 2021) hem de hemşirelik öğrencilerinde (Şenocak ve ark., 2021) Türkçe uyarlamasının yapıldığı sadece bir ölçüm aracı bulunmaktadır. Ayrıca hemşirelik öğrencilerinde risk faktörlerinin ve koruyucu süreçlerin farklı doğasıyla ilişkili gibi görünen dayanıklılığı, hangi faktörlerin ölçtüğünün henüz net olmadığı belirtilmektedir (Ali-Abadi ve ark., 2021). Bununla birlikte tüm bu ölçekler genel psikolojik dayanıklılığı değerlendirmek için geliştirilmiş olup, ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin akademik dayanıklılığını belirlemeye yönelik herhangi bir ölçüm aracı bulunmamaktadır.

Nispeten yeni bir kavram olan akademik dayanıklılık, öğrencilerin akademik stres veya baskının üstesinden gelme yeteneği olarak tanımlanan duyuşsal bir

faktördür (Cassidy, 2016; Park ve Kim, 2009). Hemşirelik eğitiminin stresli doğası nedeniyle akademik dayanıklılık hemşirelik öğrencileri için gerekli görünmektedir (Hwang ve Shin, 2018; Seo, 2018; Wang ve ark., 2021). Bu nedenle araştırmada güncel, geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olan Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'ni (HÖADE) (Ali-Abadi ve ark., 2021) Türkçeye uyarlamak ve Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirliği test etmek amaçlanmaktadır. Hemşirelik öğrencilerine özel olarak geliştirilmiş bu ölçüm aracının öğrencilerin akademik dayanıklılıklarının belirlenmesinde, dayanıklılığı artıracak etkili yöntemlerin geliştirilmesinde ve hemşirelik eğitiminin çağın gereksinimlerini karşılayacak şekilde gözden geçirilmesinde eğitimcilere değerli bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, 2021 yılında Ali-Abadi ve arkadaşları tarafından geliştirilen Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin (HÖADE) Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenirliğinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Akademik Dayanıklılık Kavramı

Akademik dayanıklılık, öğrencilerin okul ortamından kaynaklanan akut ya da kronik zorlukların üstesinden gelebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Martin ve ark., 2013). Farklı bir tanıma göre ise akademik ortamdan kaynaklanan zorluklar karşısında başarısız olması beklenen öğrencilerin, bu olumsuzluklara rağmen başarılı olmasıdır (Ayala ve Manzano, 2018; Cassidy, 2016). Romano ve arkadaşları (2021) ise akademik dayanıklılığı, okul bağlamındaki zorlu koşulları başarılı bir şekilde öngörmek ve bunlara uyum sağlamak için gerekli olan bilişsel bir kapasite olarak tanımlamaktadır.

Akademik dayanıklılığın açıklanmasında kullanılan en güncel yaklaşım, akademik ortam bağlamında ortaya çıkan risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar arasındaki etkileşime odaklanmaktadır. Bu modele göre öğrenciler eğitimsel zorluklarla karşılaştıklarında akademik dayanıklılık risk faktörlerinin etkisini azaltarak koruyucu faktörleri ortaya çıkarmakta ve öğrencinin etkili başa çıkma becerilerini kullanarak olumlu sonuçlara ulaşmasını sağlamaktadır (Cassidy, 2016). Risk kavramı, ortaya çıkması muhtemel bir dizi olumsuz sonucu ifade etmektedir. Koruyucu faktör kavramı, risk faktörlerinin etkilerini azaltan ya da tamamen ortadan kaldıran, kişinin baş etme gücünü artıran ve olumlu sonuçlara ulaşmasını sağlayan özellikler olarak tanımlanmaktadır. Olumlu sonuçlar kavramı ise öğrencilerin karşılaştığı risklerin üstesinden geldiğinde elde ettiği beceriler ve kazanımlar şeklinde açıklanmaktadır (Ülker ve Recepoğlu, 2013). Öğrencilerin akademik dayanıklılık kavramına ilişkin risk ve koruyucu faktörleri bireysel, ailesel ve çevresel/okulla ilişkili faktörler olmak üzere üç grupta incelenmektedir (Garcia-Crespo ve ark., 2019a; de Mendizabal ve Martinez, 2013).

Akademik dayanıklılıkla ilişkili bireysel koruyucu faktörlerin öz-yeterlik, iç kontrol odağı, benlik saygısı ve içsel motivasyon olduğu belirtilmektedir (Cassidy, 2016; Iskandar ve Mastuti, 2022; Kang ve ark., 2018; Rajan ve ark., 2017). Bireysel özelliklerin yanı sıra ailesel düzeydeki koruyucu faktörler de akademik dayanıklılıkla yakından ilişkili olup, ebeveynlerin akademik beklentileri eğitim sonuçlarını önemli

ölçüde etkilemektedir. Fernández-Alonso ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan bir çalışmada çocuklarıyla daha fazla iletişime geçen ve çocuklarına daha az kontrolcü davranan ebeveynlerin çocuklarının akademik başarılarının ve dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sandoval-Hernández ve Bialowolski (2016) de yüksek akademik beklentilerin öğrencilerin akademik dayanıklılığı üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Cheung ve arkadaşları (2014) ise aile desteğine sahip öğrencilerin psikolojik iyilik ve dayanıklılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Diğer taraftan akademik dayanıklılığı etkileyen çevresel koruyucu faktörler ise öğrenci performansına ilişkin öğretmen beklentileri, okulun akademik başarıya olan ilgisi, güvenli bir okul atmosferi, okul disiplini ve mevcut eğitim kaynaklarının miktarı olarak sıralanmaktadır (Erberber ve ark., 2015). Benzer şekilde Garcia-Crespo ve arkadaşları (2019b) olumlu bir okul ortamının öğrencilerin akademik dayanıklılığını önemli ölçüde artırdığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin akademik dayanıklılıkta önemli rollerinin olduğu vurgulanmaktadır. Öğretmenlerin iş yeri memnuniyeti, eğitim kurumunun kalitesi, sürekli eğitim faaliyetlerine katılım gibi etmenlerde akademik dayanıklılığı etkileyen okulla ilişkili faktörler arasında yer almaktadır (Klassen ve ark., 2013).

Akademik dayanıklılıkla ilişkili bireysel risk faktörleri empati eksikliği, kötümserlik, düşük öz-saygı, problem çözme becerilerinde yetersizlik, motivasyon eksikliği, dış kontrol odağı ve eleştirel düşünme becerilerinin yetersiz olması olarak tanımlanmaktadır (Cassidy, 2016; Iskandar ve Mastuti, 2022; Kang ve ark., 2018; Rojas, 2015). Ailesel düzeyde yer alan risk faktörleri de aile işlevsizliği, aile içi çatışmalar, sert disiplin uygulamaları, destekleyici olmayan ebeveyn modelleri ve olumlu ebeveynlik becerilerinin eksikliği olarak sıralanmaktadır (Fernández-Alonso ve ark., 2017; Hensley ve ark., 2022; Masten ve ark., 2014; Rojas, 2015; Sandoval-Hernández ve Bialowolski, 2016). Akademik dayanıklılıkla ilişkili çevresel risk faktörlerinin ise yoksulluk, stresli akademik yaşam olayları, düşük sosyo-ekonomik düzey, sosyal destek eksikliği ve akran baskısı gibi özellikler olduğu belirtilmektedir (Cassidy, 2016; Garcia-Izquierdo ve ark., 2018; Permatasari ve ark., 2021; Rojas, 2015; Sandoval-Hernández ve Bialowolski, 2016). Söz konusu bu risk faktörlerinin ve koruyucu faktörlerin etkileşimi sonucunda ise öğrenciler olumlu veya olumsuz bazı sonuçlara ulaşmaktadır.

Akademik dayanıklılığı yüksek bireylerin risk faktörleri karşısında olumlu, düşük bireylerin ise olumsuz sonuçlar elde ettiği bildirilmektedir. Bazı çalışmalarda akademik dayanıklılığın öğrencilerin öğrenme görevlerine katılımları ve istikrar düzeyleri ile pozitif yönde ilişkili olduğu belirtilmekte olup (Ayala ve Manzano, 2018; Cassidy, 2016), bu durum kişinin akademik olarak dayanıklı olup olmadığına karar verilmesini ve akademik zorlukların üstesinden gelen ve gelemeyen öğrenciler arasında ayırım yapılmasını sağlayabilmektedir (Tudor ve Spray, 2017). Ayrıca olumsuz bir yaşantı veya risk faktörüne yanıt olarak akademik dayanıklılığı düşük olan öğrencilerin, akademik aksaklıklardan kurtulma yeteneklerini daha da azaltan uyumsuz tepkiler benimsediği öne sürülmektedir. Örneğin; akademik olarak zorlanan öğrencilerin akademik zorlukların üstesinden gelmelerini sağlayacak etkili öğrenme stratejilerini benimsemek yerine geri çekilmeyi seçtikleri belirtilmektedir. Akademik dayanıklılığı yüksek olan öğrencilerin ise toparlanmalarına ve aksiliklerin üstesinden gelmelerine yardımcı olabilecek stratejileri daha fazla kullandıkları bildirilmektedir (Huang ve Lin, 2011). Bunların yanı sıra akademik dayanıklılığı yüksek öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek, riskli davranışları sergileme eğilimlerinin ise daha düşük olduğu ifade edilmektedir (Lee ve ark., 2013; Li ve ark., 2017). Benzer şekilde, Escobar ve arkadaşları (2013) akademik dayanıklılığın hem akademik refah düzeyi hem de psikolojik iyi hali üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu bildirmektedir. Ayrıca akademik dayanıklılığın yalnızca bireysel faktörlerin etkisinde gelişmediği, bireysel, ailesel ve çevresel faktörlerin etkileşiminin bir sonucu olduğu, akademik ortamdan kaynaklanan zorluklarla mücadele etmede değiştirilebilir ve geliştirilebilir bir özellik olarak akademik dayanıklılığın kritik bir kavram olduğu vurgulanmaktadır (Cassidy, 2016).

2.1.1. Hemşirelik Öğrencilerinde Akademik Dayanıklılık

Psikolojik dayanıklılık, 1970'lerde risk faktörlerine maruz kalan çocuklardan bazılarında psikopatoloji gelişirken, bazı çocukların gelişimlerini nasıl sağlıklı sürdürdüklerini anlamak için ortaya konulan bir kavramdır (DeMichelis ve Ferrari, 2016). En geniş anlamıyla psikolojik dayanıklılık, olumsuz koşullara ve risk faktörlerine rağmen zorlukların üstesinden gelebilme becerisi, mevcut koşullara uyum

sağlayabilme yeteneği ve ruhsal bozukluk geliştirmekten uzak kalabilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (DeMichelis ve Ferrari, 2016; Rolin ve ark., 2018). Literatürde dayanıklılığın duygusal, sosyal, davranışsal ve akademik gibi çeşitli alanlarda ayrıntılı olarak ele alınması gereken çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirtilmektedir (Cassidy, 2016; Tamannaefar ve Shahmirzaei, 2019).

Son yıllarda üzerinde daha fazla durulmaya başlanan akademik dayanıklılık, öğrencilerin akademik stres veya baskının üstesinden gelebilme yeteneğidir (Mwangi ve ark., 2015; Tamannaefar ve Shahmirzaei, 2019). Hemşirelik müfredatı öğrenme ve klinik uygulama ortamı açısından oldukça yoğundur. Dolayısıyla akademik dayanıklılık, öğrencilerin okula ve klinik uygulama alanlarına uyum sağlamalarına ve akademik stresin üstesinden gelmelerine yardımcı olabilecek önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Seo ve Kwon, 2016). Hemşirelik öğrencileri, diğer öğrencilere kıyasla klinik ortamdaki, teorik bilgilerin uygulamaya aktarılmasının yarattığı zorluklardan, beklenmedik acil durumlardan, hasta ve aileleriyle kurdukları kişisel ilişkilerden, bulaşıcı hastalık korkusu ve ağır iş yükünden kaynaklanan daha fazla stresöre maruz kalmaktadır. Bu stresörler hemşirelik öğrencilerinin akademik bağlamına ilişkin risk faktörleri olarak tanımlanmakta ve öğrencilerde engellenme, okul terki, depresyon gibi bir dizi olumsuz sonuca yol açabilmektedir (Edwards ve ark., 2010; Nikanjam ve ark., 2016; Pourafzal ve ark., 2013; Stephens, 2013; Whang, 2006). Literatür incelendiğinde akademik dayanıklılığın, bu olumsuz olaylara karşı bir tampon olarak işlev gösterdiği belirtilmektedir. Lee (2014) yüksek akademik dayanıklılığa sahip öğrencilerin sınıf katılımının ve notlarının daha yüksek olduğunu ve daha az akademik tükenme yaşadıklarını bildirmiştir. Benzer şekilde hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, akademik dayanıklılığı yüksek olan öğrencilerin kişilerarası ilişkilerinin daha iyi, akademik not ortalamalarının ve mesleki doyumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Hwang ve Shin, 2018). Akademik açıdan dayanıklı öğrenciler, başarısızlık tehlikesinde veya stresli durumlarda bile akademik başarılarını ve okul performansını koruyabilmektedir. Bu doğrultuda akademik dayanıklılık hemşirelik öğrencileri için önemli bir özellik olup, akademik dayanıklılığın güçlendirilmesi öğrencilerin güçlü yönlerine odaklanılmasını ve olası akademik başarısızlıkların önlenmesini sağlayabilmektedir (Martin ve Marsh, 2006). Aynı zamanda öğrencilerin gelecekte mesleki rollerini yerine getirmelerine engel

olabilecek stresörlerle daha etkili baş etmelerine olanak tanıyabilmektedir (Diffley ve Duddle, 2022).

Hemşirelik öğrencilerinde akademik dayanıklılığın artırılmasına yönelik müdahalelerin odağını oluşturabilmek için dayanıklılıkla ilişkili risk ve koruyucu faktörlerin belirlenmesi de oldukça önemlidir (Tamannaeifar ve Shahmirzaei, 2019). Hemşirelik öğrencilerinde akademik dayanıklılığı etkileyen faktörleri incelemek amacıyla yapılan bir çalışmada, dışa-dönük kişilik özelliği sergileyen öğrencilerin akademik dayanıklılık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu araştırmada akademik dayanıklılığı en fazla etkileyen değişkenlerin mesleki doyum, not ortalaması ve baş etme tarzı olduğu belirlenmiştir (Son ve ark., 2015). Farklı bir araştırmada ise hemşirelik öğrencilerinin problem çözme yetenekleri ve iletişim becerilerindeki artışın akademik dayanıklılıktaki artışla ilişkili olduğu belirlenmiştir (Bae ve Park, 2014). Bunun yanı sıra hemşirelik öğrencilerinde örtük narsisizm, kişilerarası yeterlik ve öz-yeterliğin akademik dayanıklılığın belirleyicileri olduğu bulunmuştur (Seo, 2018).

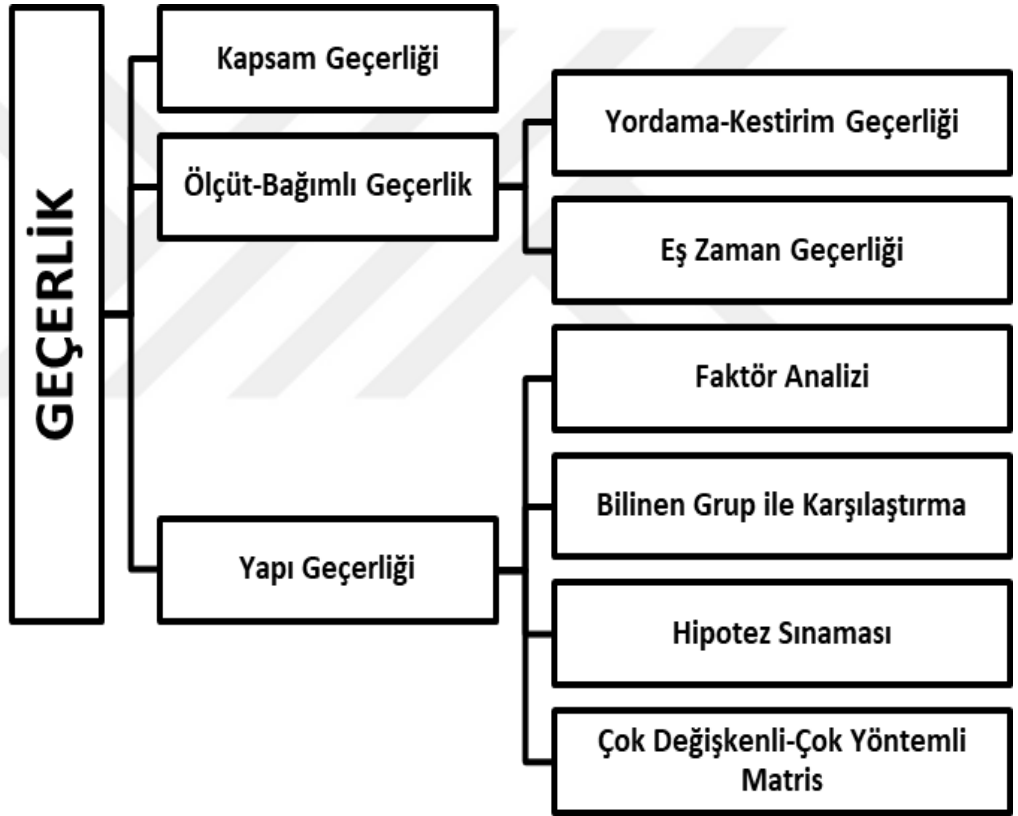
Hemşirelik öğrencilerinin akademik dayanıklılığını artırmak amacıyla yapılan çeşitli araştırmalar da bulunmaktadır. Kore’de hemşirelik öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada, problem temelli öğrenmenin öğrencilerin akademik dayanıklılığını artırdığı belirtilmiştir (Kang ve ark., 2018). Quan ve Kim (2018) tarafından yapılan araştırmada, hemşirelik öğrencilerine uygulanan biofeedback eğitiminin öğrencilerin algılanan streslerini azaltmada ve akademik dayanıklılıklarını artırmada etkili olduğu bildirilmiştir. Bu doğrultuda hemşirelik öğrencilerinin akademik dayanıklılığını artırmak için kişilik özellikleri, öz-yeterlik ve kişilerarası yeterlik, problem çözme ve iletişim becerileri gibi kavramlara odaklanan müdahale programlarının geliştirilmesi, müfredata eklenmesi ve uygulanması önerilmektedir (Bae ve Park, 2014; Seo, 2018; Son ve ark., 2015).

2.2. Ölçek Geliştirmede Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenirlilik kavramı bir yöntemin, tekniğin ya da testin bir şeyi ne kadar iyi ölçtüğünü göstermektedir. Geçerlik bir ölçümün doğruluğuyla ilgili iken, güvenirlilik bir ölçümün tutarlılığı ile ilgili ilişkilidir (Heale ve Twycross, 2015).

2.2.1. Geçerlik Yöntemleri

Geçerlik, bir yöntemin ölçmek istediği şeyi ne kadar doğru ölçtüğünü ifade etmektedir. Bir ölçüm aracının yüksek düzeyde geçerliğe sahip olması, incelenmek istenen özelliğe ilişkin doğru sonuçlar ürettiği anlamına gelmektedir. Yüksek düzeyde güvenilirlik, ölçümün geçerli olduğunun bir göstergesidir (Heale ve Twycross, 2015). Kullanılan bir yöntem güvenilir değilse muhtemelen geçerli de değildir. Geçerliğin sağlanmasında kullanılan yöntemler Şekil 2.1.'de verilmiştir (Esin, 2018).

Şekil 2.1. Geçerlik yöntemleri

2.2.1.1. Kapsam geçerliği (Content validity)

Kapsam geçerliği, ölçeğin bütünü ve her bir maddesinin ölçülmek istenen kavramı ne derece ölçtüğünü belirlemek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra ölçülmek istenen kavramın dışında farklı bir kavramın ilgili ölçüm aracının yapısında bulunup bulunmadığını da belirlemektedir. Şayet bir ölçüm aracı incelenen

kavramın tüm özelliklerini ölçüyorsa bu aracın kapsam geçerliği mevcuttur. Kapsam geçerliğinin elde edilmesinde ilgili bilim dalında çalışan uzmanların görüşleri dikkate alınmaktadır (Morita ve ark., 2022; Ratter ve ark., 2022). Aynı zamanda bu kişiler soru hazırlama sürecine ilişkin yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Kapsam geçerliği için uzmanlar en az 3, en fazla 20 kişiden oluşabilmektedir. Literatürde kapsam geçerlik indeksinin 0,80'inin üzerinde olması gerektiği belirtilmektedir (Morita ve ark., 2022; Polit ve Beck, 2010; Ratter ve ark., 2022).

2.2.1.2. Ölçüt bağımlı geçerlik (Criterion-related validity)

Ölçüt bağımlı geçerlik, bir ölçme aracının ölçtüğü niteliklerin başka bir ölçüm aracı veya değişkenle arasındaki ilişki tarafından açıklanmasını belirtmektedir. Bir ölçümün başka bir ölçümle elde edilen sonuçları açıklama yeteneğidir. Yordama-kestirim geçerliği ve eş-zaman geçerliği olmak üzere iki türü vardır (Heale ve Twycross, 2015).

2.2.1.2.1. Yordama-kestirim geçerliği (Predictive validity)

Yordama-kestirim geçerliği, test puanlarının bazı kriterlerdeki performansı tahmin etme derecesi olarak adlandırılmaktadır. Ölçekten alınan puan yordayıcı puan, ölçülen kavramın gerçek hayattaki yansımaları ise dış ölçüt olarak tanımlanmaktadır. Orijinal ölçü ve dış ölçütler arasındaki yüksek korelasyonlar ölçüm aracının belirtilen ölçütlerin geçerli bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir (Burns ve Grove, 2012; Castagnini ve ark., 2022; Marín-Jiménez ve ark., 2022). Örneğin; sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeğine verilen yanıtların puan ortalaması ile lipit seviyeleri, oksijen tüketimi, biyometrik ölçümler gibi biyolojik parametreler arasındaki korelasyonlara bakılarak bu ölçeğin yordama geçerliği doğrulanabilmektedir.

2.2.1.2.2. Eş-zaman geçerliği (Concurrent validity)

Eş-zaman geçerliğinde yeni geliştirilen ölçüm aracının uygulama sonuçları aynı gruba aynı anda uygulanan, ancak daha önce geliştirilen bir ölçüm aracının sonuçlarıyla karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Bu iki ölçek arasındaki uyum düzeyi ise korelasyon katsayısıyla değerlendirilmektedir. Uyum katsayısı ne kadar

yüksek ise geliştirilen aracın eş-zaman geçerliği de o kadar yüksektir (Kleeven ve ark., 2022; LoBiondo-Wood ve Haber, 2002; Tomás ve ark., 2016).

2.2.1.3. Yapı geçerliği

Yapı geçerliği, somut olarak ölçülemeyen algı, tutum, davranış, saldırganlık, empati gibi soyut kavramları ölçmeyi hedefleyen ölçüm aracının istenen özelliği ne derecede doğru ölçebildiğini belirlemek için gerçekleştirilmektedir. Yapı geçerliğinin dört çeşidi aşağıda açıklanmıştır (Esin, 2018).

2.2.1.3.1. Faktör analizi (Factor analysis)

Faktör analizi, ölçek geliştirme çalışmalarında ölçeğin alt boyutlarının olup olmadığını belirlemek için yapılmaktadır. Faktör kavramı ölçeklerde yer alan alt boyutları ifade etmektedir (Burns ve Grove, 2012; Della Vedova ve ark., 2022; Gomez ve ark., 2022; Gregory ve ark., 2022). Böylece faktör analizi birbiriyle yakından ilişkili ve aynı özelliği ölçen maddelerin tek bir faktör altında toplanmasını sağlarken, ölçüm aracının ilişkisiz maddelerden arındırılmasına da yardımcı olmaktadır. Aynı özelliği ölçen ve aralarındaki ilişki katsayısı yüksek olan ölçek maddeleri faktörleri oluşturmaktadır. Faktör analizinin açıklayıcı ve doğrulayıcı olmak üzere iki çeşidi bulunmaktadır. Analizin gerçekleştirilebilmesi için gereken veri sayısının toplam ölçek maddesinin 5-10 katı kadar olmasına dikkat edilmelidir (Nguyen ve Waller, 2022; Orçan, 2018; Şencan, 2005).

2.2.1.3.1.1. Açıklayıcı faktör analizi (Exploratory factor analysis)

Açıklayıcı faktör analizi (AFA), verileri daha küçük bir özet değişkenler kümesine indirgemek ve olguların altında yatan teorik yapıyı keşfetmek için kullanılan istatistiksel bir teknik olarak tanımlanmaktadır. Değişken ile yanıtlayan arasındaki ilişkinin yapısını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi Q ve R tipi olmak üzere iki yöntem kullanılarak yapılabilmektedir. Korelasyon matrisinden faktörler hesaplandığında buna R-tipi faktör analizi denilmektedir (Lim, 2022; Nguyen ve Waller, 2022; Şencan, 2005). Faktörler bireysel yanıtlayıcıdan hesaplandığında ise Q-tipi faktör analizi uygulanmış olmaktadır. Dört aşamada gerçekleştirilen analizde

ilk olarak veri setinin analize uygun olup olmadığını değerlendirmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi uygulanmaktadır. KMO değeri ise 0.50 ve üzerinde olmalıdır, bu değer altında olması örneklem büyüklüğünün yeterli olmadığını göstermektedir. KMO testine ilişkin sonuçların yorumu Tablo 2.1.'de verilmiştir (Esin, 2018). Testin ardından eigenvalues istatistiği ve Scree plot grafiği ile faktörler elde edilmektedir. Elde edilen faktörlerin rotasyonu yapıldıktan sonra ise faktörlerin isimleri tanımlanmaktadır (Gomez ve ark., 2022; Gözüm ve Aksayan, 2002).

Tablo 2.1. KMO değerinin sınırları

Değer	Yorumu
0.90-1.00	Mükemmel uyum
0.80-0.89	Çok iyi uyum
0.70-0.79	İyi uyum
0.60-0.69	Orta uyum
0.50-0.59	Zayıf uyum
0.50'nin altı	Analiz yapılamaz

2.2.1.3.1.2. Doğrulayıcı faktör analizi (Confirmatory factor analysis)

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA), herhangi bir kurama dayalı olarak geliştirilen hipotezlerin ya da ölçme aracının test edilmesinde kullanılan bir yöntemdir. Ölçüm aracı ilk defa geliştiriliyorsa öncesinde AFA yapılmalıdır. Yabancı dilden uyarlanan ölçüm araçlarında ise yalnızca DFA yapılması yeterli olabilmektedir. Bu yöntemin amacı AFA'da belirlenen faktörlerin doğrulanmasıdır (Burns ve Grove, 2009; Della Vedova ve ark., 2022). Yapı geçerliğinin belirlenmesinde DFA'nde yapılan uyum istatistiklerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer alması gerekmektedir. Uyum istatistiklerinin kabul edilebilir sınırlarına ilişkin veriler Tablo 2.2.'de yer almaktadır (Esin, 2018).

Tablo 2.2. Uyum iyiliği istatistiklerinin sınırları

Uyum İyiliği İstatistiği	Değer Aralığı		Uyum İyiliği
Ki-Kare Değeri (χ^2)	$p > 0.05$		İyi
	$p < 0.05$		Serbestlik derecesine bölünmelidir.
Ki-Kare Değeri/Serbestlik Derecesi (χ^2/df)	$2 \leq$		İyi
	$5 \leq$		Kabul edilebilir
Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI-Adjusted Goodness of Fit Index)	$0.95 \leq AGFI \leq 1$		İyi
	$0.90 \leq AGFI \leq 0.95$		Kabul edilebilir
Artan Uyum İndeksi (IFI-Incremental Fit Index)	$0.95 \leq IFI \leq 1$		İyi
	$0.90 \leq IFI \leq 0.95$		Kabul edilebilir
Tucker-lewis İndeksi (TLI-Tucker-Lewis Index)	$0.95 \leq TLI \leq 1$		İyi
	$0.90 \leq TLI \leq 0.95$		Kabul edilebilir
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA-Root Mean Square Error of Approximation)	$p < 0.05$	$0.08-0.10$	Orta
		$0.05-0.08$	Kabul edilebilir
		$0.05 \leq$	İyi
Standardize Ortalama Hataların Karekökü (SRMR-Standardized Root Meansquare Residual)	$0.10 <$		İyi
Karşılaştırılmalı Uyum İyiliği (CFI-Comperative Fit Index)	≥ 0.90		İyi
Ölçeklendirilmemiş Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index–NNFI)	≥ 0.90		İyi
Uyum İyiliği İndeksi (GFI- Goodnessof Fix Index)	≥ 0.90		İyi

2.2.1.3.2. Bilinen grup karşılaştırması (Comparison of known group)

Bilinen grup karşılaştırması, birbirinden farklı birden fazla gruba geliştirilen ölçüm aracı uygulandıktan sonra ölçüm aracından elde edilen sonuçların gruplar arasında karşılaştırılarak incelenmesini ifade etmektedir. Bu yöntemde elde edilen sonuçların gruplar arasında farklılık göstermesi beklenmektedir (Esin, 2018; Gözüm ve Aksayan, 2002).

2.2.1.3.3. Hipotez sınaması (Hypothesis testing)

Hipotez sınaması yönteminde örnekleme uygulanan testin sonuçlarına ilişkin çeşitli hipotezler oluşturulmaktadır. Araştırmacının deneyimine ya da ilgili literatüre

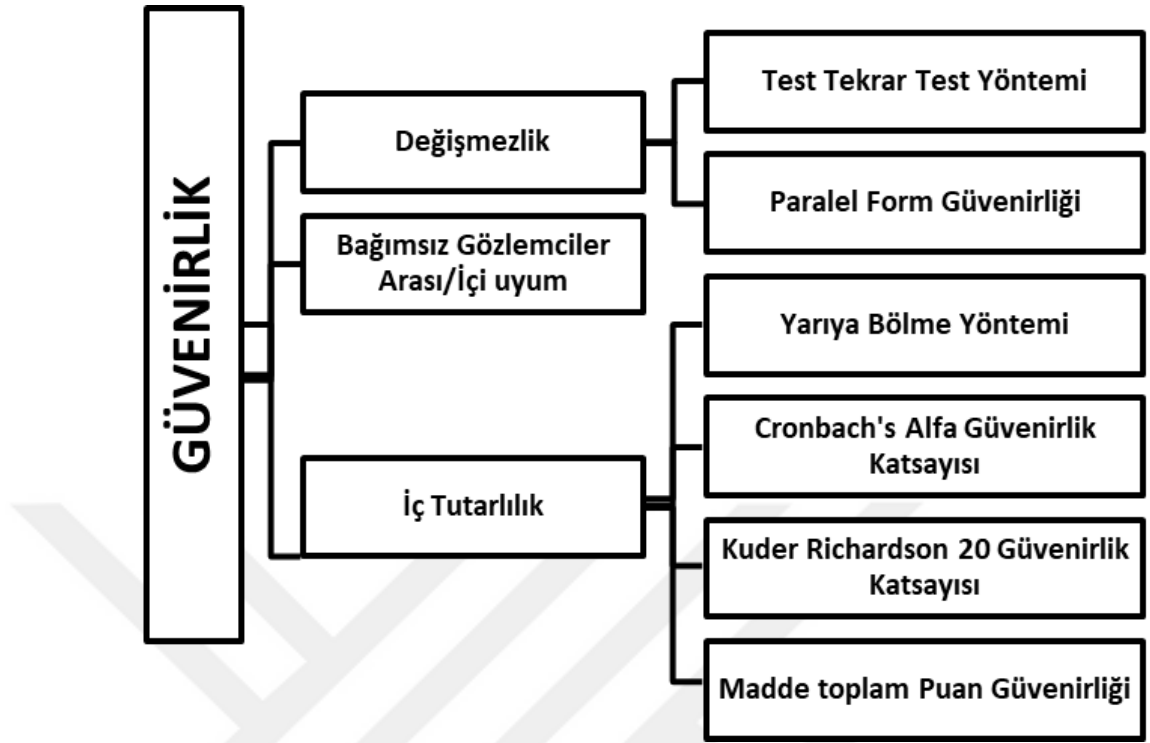
dayalı olarak ortaya koyduğu ilişkiler korelasyon analizi ile test edilmektedir (Öner, 1996; Swan ve ark., 2022).

2.2.1.3.4. Çok değişkenli-çok yöntemli matris yaklaşımı (Multitrait-multimethod)

Bu yöntemin amacı ölçeğin yapısal olarak benzeyen ya da farklı olan diğer ölçeklerle istatistiksel olarak benzerlik ya da farklılıklarının incelenmesidir. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin kendisine benzeyen testlerle yüksek düzeyde korelasyon göstermesi, ölçeğin kendisinden farklı testlerle arasındaki korelasyon katsayısının ise sıfır veya anlamsız olması beklenmektedir. Bu yöntem yapı geçerliğini belirlemede oldukça güçlü bir yöntemdir. Dolaylı ölçüm gerektiren teorik değişkenlerin anlamı hakkında net bir bakış açısı sunmaktadır. Çok sayıda kişide birden çok teorik yapıyı ölçmek için çoklu prosedürlerin kullanıldığı çaprazlanmış bir ölçüm modeli olarak tanımlanmaktadır (Duncan ve ark., 2022; Erefe, 2002; Hillard ve ark., 2022; Morey ve ark., 2022).

2.2.2. Güvenirlik Yöntemleri

Güvenilirlik bir ölçme aracının geçerliği için gerekli, ancak yeterli olmayan bir bileşendir. Bir aracın bir özelliği tutarlı bir şekilde ölçme yeteneği ile ilgilidir (Heale ve Twycross, 2015). Örneğin; bir pulsoksometre sağlıklı bir insan için birinci dakikada %98 ve sonraki dakikada %68 değerini gösterdiyse, kişinin oksijen saturasyonunda herhangi bir değişiklik olmadığı varsayılarak pulsoksimetrenin güvenilir olmadığı kabul edilmektedir. Klasik ölçme teorisine göre güvenilirlik şu denklemle ifade edilebilmektedir: Elde edilen puan = gerçek puan $\pm$ hata puanı. Gerçek puan asla bilinemez, çünkü hiçbir ölçü mükemmel değildir. Hata puanı da bilinemez; bununla birlikte hem rastgele hem de sistematik hatanın miktarı genellikle kontrol edilebilir (DeVon ve ark., 2007). Güvenirliğin sağlanmasında kullanılan yöntemler Şekil 2.2.'de verilmiştir (Esin, 2018).

Şekil 2.2. Güvenirlik yöntemleri

2.2.2.1. Değişmezlik (Stability)

Değişmezlik, kullanılan ölçme aracının sonuçlarının belirli koşullar altında farklı zamanlarda tekrarlandığında zaman içinde değişmeyen ve tutarlı sonuçları verebilmesi olarak tanımlanmaktadır. Yani, uygulanan ölçme aracının zaman içinde tekrarlanabilirliğinin bir ölçüsüdür. Ölçüm aracı her kullanımda benzer sonuçları gösteriyorsa bu durum aracın değişmezliğinin göstergesi olarak kabul edilmektedir (Heale ve Twycross, 2015). Değişmezlik özelliği güvenirliğin önemli bir bileşeni olup, test- tekrar test ve paralel form güvenirliği olmak üzere iki farklı yöntemle incelenebilmektedir (Esin, 2018; Karabey ve ark., 2022).

2.2.2.1.1. Test- tekrar test yöntemi

Test- tekrar test güvenirliği, aynı testin aynı katılımcı grubuna farklı zamanlarda uygulanmasıyla tahmin edilmektedir. İki puan arasındaki korelasyon aracın değişmezliğini göstermektedir. Orijinal test ile tekrar test arasındaki zaman aralıkları biraz tartışmalıdır. Başlangıç testinden birkaç saat sonrasında 6 aya kadar

değişebilen bir aralıkla tekrar testinin uygulanabileceği bildirilmektedir. Bununla birlikte tekrar test için genel olarak kabul edilen zaman aralığı 2 hafta ile 1 ay arasında değişmektedir (Waltz ve ark., 2005). Zaman aralığı, katılımcıların orijinal yanıtlarını hatırlamayacakları kadar uzun, ancak materyal hakkındaki bilgilerinin değişmesini engelleyecek kadar da kısa olmalıdır. Kural olarak, süre ne kadar uzun ise güvenirlik o kadar düşük olmaktadır. Bu süre zarfında bilgi veya tutumların değişme olasılığı da artmaktadır (LoBiondo-Wood ve Haber, 2002; Trochim, 2001).

Test- tekrar test güvenirliği, zamanla değişmesi beklenmeyen özellikleri değerlendirmek amaçlı kullanılan ölçekler için geçerlidir. Bir müdahalenin ardından tutum, ruh hali veya bilgi gibi zamanla değişmesi beklenen durumlar için uygun değildir. Test- tekrar test güvenirlik ölçümlerinin en büyük zayıflığı bellek reaktivite etkisidir. Katılımcıların ankete ilişkin hatırladıkları testler arasındaki süre uzadıkça azalma eğilimindedir (Polit ve Beck, 2010).

Tekrar test uygulaması iki hafta- bir ay gibi bir zaman diliminden sonra gerçekleştiriliyorsa aralıklı yöntem olarak tanımlanmaktadır. Şayet tekrar test uygulaması ilk uygulamadan çok kısa bir süre sonra yapılırsa buna da aralıksız yöntem denilmektedir. Literatürde önerilen aralıklı yöntemin kullanılması olup, aralıksız yöntem zaman geçtiğinde deneklere ulaşılamayacaksa tercih edilmelidir. Hesaplanan korelasyon katsayısı 1'e yaklaştıkça güvenirlik düzeyi artmaktadır. Ancak bu katsayı 0.70'in altında olmamalıdır. İdeal olan değer ise 0,80'in üzerinde olmasıdır (Polit ve Beck, 2010).

2.2.2.1.2. Paralel form güvenirliği

Paralel form güvenirliği, puanların güvenirliğini belirlemek için bir aracın farklı versiyonlarının kullanımı olarak açıklanmaktadır. Alternatif ya da eşdeğer form güvenirliği şeklinde de ifade edilebilmektedir. Paralel formlar katılımcıların ilk testten edindikleri bilgileri, daha sonraki uygulamalarda yer alan soruları yanıtlarken kullanmalarını engelleyebilmektedir (LoBiondo-Wood ve Haber, 2002; Waltz ve ark., 2005). Paralel form güvenirliği, aynı kavramları test etmek için her biri bir madde havuzundan elde edilen ve farklı maddeleri içeren iki testten alınan puanlarla ilgilidir. Aracın her iki versiyonu da aynı fenomeni ölçmeli ve yaklaşık olarak eşit ortalamalara,

varyanslara ve alfa katsayılarına sahip olmalıdır. Bazı yazarlar testler arasında en az 0.80'lik bir korelasyon olması gerektiğini belirtmektedir (Esin, 2018; Polit ve Beck, 2010). Testin iki kez uygulanması tekrar test güvenilirliğine benzer olmakla birlikte ikinci uygulamada ölçüm aracının eşdeğer formunun uygulanması yöntemi tekrar testten ayırmaktadır. Birçok ölçüm aracının paralel formu olmadığından paralel formlar araştırmacıların kendisi tarafından oluşturulmaktadır. Oluşturulan ölçüm araçları aynı amaçla hazırlanan birbirine benzer maddelerden oluşmakta ve eş anlamlı kelimeler kullanılmaktadır. Bazen de madde havuzunun içeriği az olabilmektedir. Böyle durumlarda iki tür test için yeterli sayıda madde oluşturmak zor veya imkânsız hale gelmektedir. Bu nedenle alternatif form güvenilirliği klinik araştırmalarda çok sık kullanılmamakta olup, madde havuzlarının genellikle daha büyük olduğu eğitim araştırmalarında tercih edilmektedir (Esin, 2018). Test uygulamasının zamanlaması konusunda ise fikir birliği yoktur. Bazı yazarlar her iki formun da aynı gün art arda uygulanmasını önerirken, bazıları iki formun uygulanma süresi arasında iki hafta olması gerektiğini savunmaktadır (Waltz ve ark., 2005).

2.2.2.2. Bağımsız gözlemciler arası/içi uyum (Inter-rater and intra-rater consistency)

Gözlemciler arası uyum, aynı yapıdaki iki veya daha fazla bağımsız değerlendirici (gözlemci) arasındaki tutarlılığın bir ölçüsüdür. Bu uyum genellikle bir pilot çalışmada değerlendirilmekte ve yapının ölçüm düzeyine bağlı olarak iki şekilde yapılabilmektedir. Ölçü kategorikse tüm kategorileri içeren bir set tanımlanmaktadır. Puanlayıcı kişiler her bir gözlemin hangi kategoriye girdiğini kontrol etmekte ve puanlayıcılar arasındaki anlaşma yüzdesi puanlayıcılar arası güvenirliliğin göstergesi olarak kabul edilmektedir (Heale ve Twycross, 2015; Öner, 1996; Zechariah ve ark., 2022). Örneğin; 100 gözlemi üç olası kategoriden birinde derecelendiren iki gözlemci varsa ve gözlemlerin %75'i ile eşleşiyorsa puanlayıcılar arası güvenirlilik 0.75'tir. Gözleme dayalı veri toplama tekniği, aynı zaman dilimi ve durum için aynı ölçüm aracını kullanarak birden fazla gözlemci tarafından verilerin toplandığı durumlarda kullanılmaktadır. Süreç değerlendiricinin yorumu veya becerisi gibi faktörlerden etkileniyor ise değerlendiriciler aynı veri kaynaklarını değerlendirmektedir. Sonuçlar

korelasyon analizi, t testi, alfa katsayısı, varyans analizi ve Kappa istatistiği gibi çeşitli yöntemlerle analiz edilmektedir (Erefe, 2002; Rohde ve ark., 2022).

Gözlemciler arası uyum ise tek bir gözlemcinin aynı durum üzerinde farklı zamanlarda gerçekleştirdiği gözlemler arasındaki uyumu belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu yaklaşım incelencek durum veya davranışın kayıt altına alındığı, sonrasında tekrar tekrar izlenerek her seferinde yeniden değerlendirildiği durumlarda kullanılmaktadır (Gözüm ve Aksayan, 2002; Zechariah ve ark., 2022).

2.2.2.3. İç tutarlılık (Internal consistency)

İç tutarlılık güvenilirliği, aynı ölçeğin farklı maddeleri arasındaki tutarlılığın bir ölçüsüdür. Çok maddeli bir ölçüm aracı uygulandığında cevaplayıcıların bu maddeleri benzer şekilde derecelendirme düzeyi iç tutarlılığın bir yansımasıdır. Ölçeğin tüm maddelerinin aynı kavramı ölçüp ölçmediğini belirlemek ve uygun olmayan maddeleri ayıklamak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bir ölçüm aracının iç tutarlılığından bahsedebilmek için söz konusu aracın tüm alt boyutlarının aynı kavramı ölçtüğünün ispatlanması gerekmektedir (Bergmann ve ark., 2022; Esin, 2018). Bunun için literatürde sıklıkla kullanılan iç tutarlılık yöntemleri aşağıda yer almaktadır.

2.2.2.3.1. Yarıya bölme yöntemi (Split-half reliability)

Bu yöntem bir yapının iki yarısı arasındaki tutarlılığın ölçüsüdür. Tek bir örnekleme yapılan uygulamanın ardından ölçeğin maddeleri iki gruba ayrılmaktadır. Ayırma yöntemi olarak tek ve çift sayılı maddeler kullanılabilir. Bu durumda ölçeğin tek maddeleri bir ölçek, çift maddeleri ise ayrı bir ölçek gibi ele alınmaktadır. Bir diğer yöntem ise ölçeğin maddelerinin ortadan ikiye bölünmesidir (Haffner ve ark., 2022; Öner, 1996; Yüksel ve ark., 2022). Şayet ölçekte yer alan madde sayısı çift değilse madde sayısı eşit olmayan iki grup şeklinde de bölünebilmektedir. Bu durumda bir grubun madde sayısı diğerinden bir fazla olmaktadır. Aynı ölçekten elde edilen iki yarı, ayrı birer ölçüm olarak kabul edilmektedir. Ardından her yanıtlayıcı için toplam puan hesaplanmakta ve her yarıdaki toplam puanlar arasındaki korelasyon yarıya bölme yönteminin güvenilirliğinin bir ölçüsünü göstermektedir. İki yarı arasındaki korelasyon değeri ne kadar yüksekse kullanılan ölçme aracının maddeleri birbirine o

kadar benzer ve iç tutarlılığı da o kadar yüksektir (Kiliçarslan ve ark., 2022; LoBiondo-Wood ve Haber, 2002). Ölçme aracı ne kadar uzunsa ölçümün iki yarısının benzer olması olasılığı o kadar fazladır. Madde sayısı arttıkça rastgele hatalar en aza indirilmektedir. Dolayısıyla bu teknik madde sayısı fazla araçların güvenilirliğini ortaya koymada daha etkilidir (Esin, 2018).

2.2.2.3.2. Cronbach alfa güvenirlik katsayısı (Cronbach's coefficient alpha)

Cronbach alfa katsayısı, iç tutarlılık güvenirliğini göstermek için en sık kullanılan yöntemlerden birisidir. İç tutarlılık bir araçtaki öğelerin kavramsal olarak birbirine ne kadar iyi uyduğunu göstermektedir. Cronbach alfa katsayısı tek bir test uygulaması ile gerçekleştirilebilen tek güvenirlik indeksidir (Usta ve ark., 2022). Alfa katsayısı örnekleme özgüdür. Başka bir deyişle, mevcut katılımcılardan alınan test yanıtları için iç tutarlılığın bir ölçüsüdür. Bu nedenle her ölçümde alfa katsayıları hesaplanmalıdır (Abdelmageed ve ark., 2022; LoBiondo-Wood ve Haber, 2002). Cronbach alfa katsayısının değeri, ilişkili olmak koşuluyla yeni maddeler eklenerek yükseltilebilmektedir (DeVellis, 2003). Ölçüm aracının maddeleri ilişkili değilse alfa değeri azalmaktadır. Ayrıca birden fazla alt boyutu olan bir ölçeğin tamamı için tek bir alfa değeri hesaplandığında sonuçlar olduğundan daha yüksek çıkabilmektedir. Böyle durumlarda alfa katsayısı ölçeğin tamamı için değil, her bir alt boyut için ayrı hesaplanmalıdır (Polit ve Beck, 2010; Usta ve ark., 2022). Cronbach alfa katsayısı genellikle ikiden fazla yanıtı olan ve süreklilik gösteren likert tipte cevapları olan ölçüm araçlarının iç tutarlılığının belirlenmesinde kullanılmaktadır. Ölçüm aracının güvenirlik düzeyini değerlendirmede kullanılan cronbach's alfa değerleri Tablo 2.3.'te gösterilmiştir (Esin, 2018; Streiner, 2003; Tavşancıl, 2019).

Tablo 2.3. Cronbach alfa değerine ilişkin sınırlar

Cronbach alfa değeri	Yorumu
$0.00 \leq \alpha < 0.40$	Güvenilir olmayan
$0.40 \leq \alpha < 0.60$	Düşük düzeyde güvenilir
$0.60 \leq \alpha < 0.80$	Güvenilir
$0.80 \leq \alpha < 1.00$	Yüksek düzeyde güvenilir

2.2.2.3.3. Kuder Richardson 20 (KR-20)

Kuder Richardson 20, doğru ya da yanlış, evet ya da hayır gibi ikili cevapları içeren bir test için kullanılan güvenilirlik yöntemidir. KR-20, zorluk derecesi farklılık gösteren maddeleri içeren ölçekler için kullanılmaktadır. Örneğin; ölçüm aracında bazı maddeler çok kolay, diğerleri daha zor olabilmektedir. Ayrıca KR-20 yöntemi, yalnızca her soru için bir doğru cevap varsa kullanılmalıdır. Üçüncü bir seçeneği olan sorular veya likert tipi ölçekler için kullanılmamalıdır (Chan ve ark., 2022; Erefe, 2002). Bu yöntemde maddelerin tek bir yapıyı ölçtüğü varsayılmaktadır. KR-20 yöntemi, 10-15 gibi az sayıda maddeden oluşan testler için uygulandığında 0.50 gibi bir değer için güvenilirlik için yeterli kabul edilebileceği bildirilmektedir. Elli ve üzerinde maddeyi içeren testlerde ise bu değer 0,80'in üzerinde olması gerektiği belirtilmektedir. Uygulanan testin toplam madde sayısındaki artış KR-20 güvenilirlik katsayısını artırmaktadır. Dolayısıyla bilgiyi ölçen testlerin en az 10 maddeden oluşması önerilmektedir. KR-20 katsayısının negatif çıkması ölçümle ilgili gerekli varsayımların karşılanmadığı anlamına gelmektedir (Chan ve ark., 2022; Gómez-Rodríguez ve ark., 2020; Polit ve Beck, 2010).

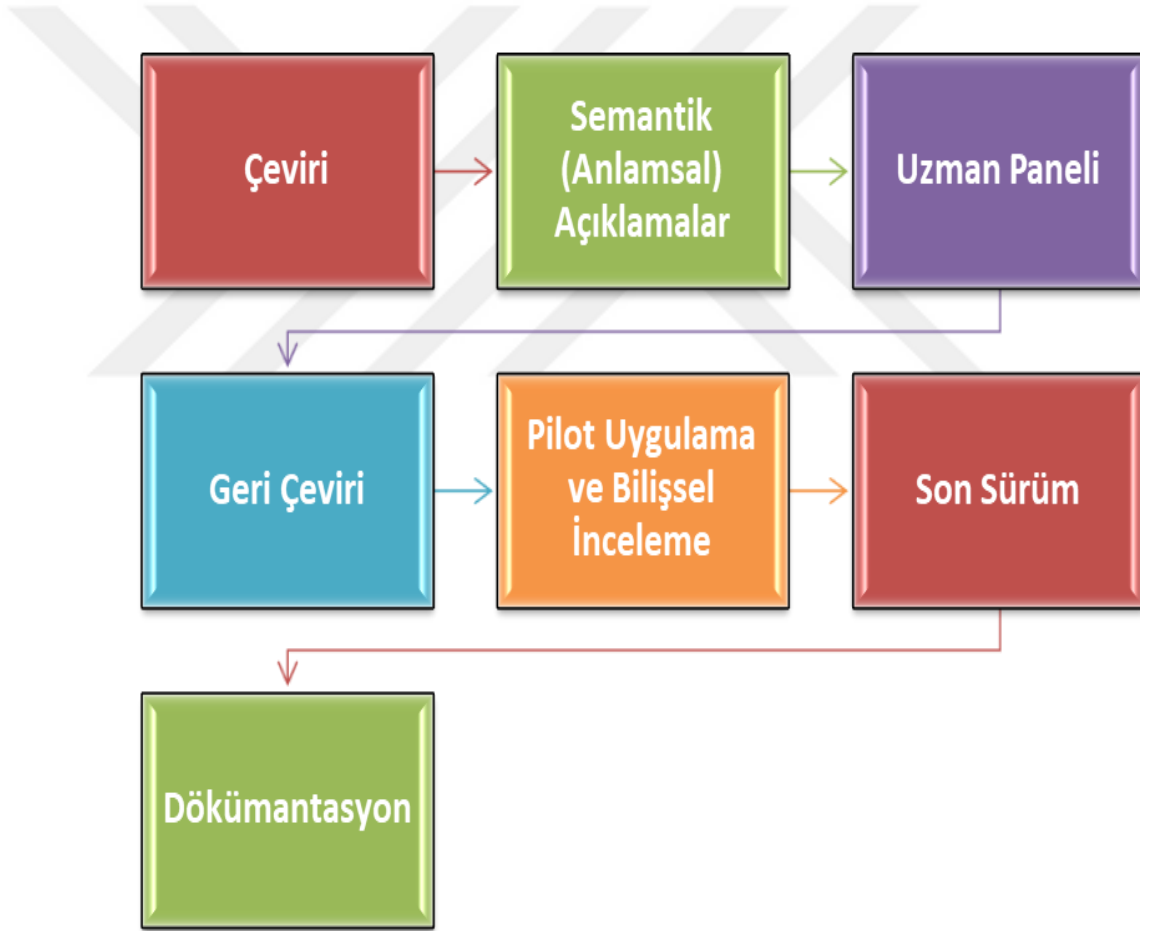
2.2.2.3.4. Madde toplam puan güvenirliliği (Item total correlations)

Ayrı ayrı tüm ölçek maddelerinin güvenirliliğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Ölçülen kavram açısından uygun olmayan maddelerin belirlenmesi ve değiştirilmesinde yol göstericidir. Bu yöntemde her bir ölçek maddesinin varyansı, testin toplam puanının varyansı ile karşılaştırılarak aralarındaki ilişki incelenmektedir. Her bir maddenin madde puanı ve diğer maddelerin toplam test puanının karşılaştırılması ile her maddeye özgü korelasyon katsayısı elde edilmektedir (Öner, 1996; Spence ve Rapee, 2022). Katsayının değeri ne kadar büyükse madde ile toplam test arasındaki korelasyon o kadar güçlüdür. Bu durum maddelerin birbirinden bağımsız ve eşit ağırlıkta olduğunu göstermektedir. Herhangi bir maddenin testin toplam puanıyla olan korelasyonu düşük çıkarsa, bu sonuç ilgili maddenin testte yer alan diğer maddelerden farklı bir özelliği ölçtüğünü işaret etmektedir. Madde toplam puan güvenirliliği, ölçüm aracı geliştirme sürecinde sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Korelasyon katsayısının hangi aralıkta olması gerektiğine ilişkin ortak bir görüş

olmamakla birlikte minimum 0.30-0.50 aralığında olması gerektiğini belirten çalışmalar mevcuttur (Chevalier ve ark., 2022; Öner, 1996; Stănculescu, 2022).

2.3. Kùltùrlerarası Ölçek Uyarlama

Uyarlama sürecinde izlenecek adımlar Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Test Komisyonu gibi bazı çatı kuruluşlar tarafından belirlenmiştir ve büyük oranda birbirine benzerdir (International Test Commission [ITC], 2018; World Health Organization [WHO], 2020). Uyarlama sürecinde izlenecek adımlar Şekil 2.3.'te gösterilmiştir (Çapık ve ark., 2018).

Şekil 2.3. Uyarlama sürecinde izlenecek adımlar

2.3.1. Çeviri

Kültürlerarası ölçek uyarlama sürecinde ilk adım olan çeviri aşamasında yer alacak çevirmenin anadili Türkçe olmalıdır. Ayrıca ölçüm aracının geliştirildiği kültüre ilişkin bilgi sahibi olmalıdır. Mümkünse ölçeğin bilim alanı ve kavramsal çerçevesine ilişkin bilgi ve deneyim sahibi kişiler çevirmen olarak tercih edilmelidir (ITC, 2018; WHO, 2020). Çeviri sürecinde yer alan profesyonellerin orijinal ve hedef dildeki psikokültürel ve gramere ilişkin farklılıkları dikkatle ele aldıklarından emin olunmalıdır (Boateng ve ark., 2018; ITC, 2018). Çeviride ilgili kavramın hedef dildeki kavramsal eşdeğerliği amaçlanmalıdır. Çeviriler kısa, açık ve anlaşılır şekilde ifade edilmelidir. Tıbbi dil yerine çeviriyi duyan herkesin doğrudan anlayabileceği bir dil kullanımına özen gösterilmelidir. Teknik terim veya anlaşılmayan konuşma içerikleri gibi farklı jargonlar kullanılmamalıdır. Ölçeğin hedef kitlesinin sosyo-demografik özellikleri dikkate alınmalı ve gruba yönelik etik ihlallerden kaçınılmalıdır (Boateng ve ark., 2018; WHO, 2020). İlk çeviri biri daha önceden bilgilendirilmiş, diğeri bilgilendirilmemiş iki ayrı kişi tarafından yapılmalıdır. Bilgilendirme kapsamında ise çevirmene konu ve amaç açıklanmalıdır. Dile özgü özellikler ve eş anlamlı kelimelerin varlığında çevirmenler bunları daha sonra tekrar değerlendirilmek üzere not etmelidir (Coster ve Mancini, 2015). İki çevirmen süreç sonlanana kadar birbiriyle iletişim halinde olmamalıdır. Çeviri tamamlandıktan sonra araştırmacı gelen çevirilerin tamamını inceleyerek ortak bir metin oluşturmaya çalışmalıdır. Takıldığı noktalarda çevirmenlerle tekrar iletişime geçerek maddeleri netleştirmelidir (Coster ve Mancini, 2015; ITC, 2018).

2.3.2. Semantik (Anlamsal) Açıklamalar

Ölçekler kültüre özgü geliştirildiğinden uyarlama esnasında maddelerde bazı değişiklikler meydana gelebilmektedir. Çeviri aşamasında orijinal cümlelere aşırı sadık kalmak, hiç sadık olmamak ya da edebi çeviriler yapmak iki dil arasındaki eşitliği zorlaştırmaktadır (Erkuş, 2007; ITC, 2018). Dillerin yapı farklılıklarından dolayı çeviride yanlış anlamalar olabilmektedir. Bu nedenle kelimelerin eş sesli halleri, özne ve yüklem uyumu arasındaki ilişkilere dikkat edilmelidir (Coster ve

Mancini, 2015; ITC, 2018). Çalışmanın sonraki aşamalarında çevirinin bazı bölümleri ya da tamamı gözden geçirilebilmektedir (Çapık ve ark., 2018).

2.3.3. Uzman Paneli

Çeviri sonrasında yürütülen uzman görüşü hem yetersiz ifadeleri belirlemek hem de diller arasındaki tutarsızlıkları ortaya koymak için gerçekleştirilmektedir (Boateng ve ark., 2018; Wild ve ark., 2005). Bu aşamada uzmanlar anlamsal, deyimsel, deneysel ve kavramsal açıdan ölçek maddelerinin eşdeğerliğini incelemektedir (Borsa ve ark., 2012). Uzman görüşü bildirecek kişiler çeviri yapılan dile ve kültüre, ölçeğin içeriğine ve ölçek uyarlama sürecine aşina olmalıdır (ITC, 2018). Bu aşamada uzmanlar uygun görmedikleri maddeleri değiştirebilmekte ya da reddedebilmektedir. Uzman paneli sırasında farklı dillere ilişkin çeviriler yapılmışsa bu çeviriler de karar vermelerine yardımcı olması açısından uzmanlara sunulmalıdır. Uzman sayısı 3 ila 20 arasında olabilmekte olup, gelen cevaplar doğrultusunda kapsam geçerlik indeksi hesaplanmaktadır (Boateng ve ark., 2018; Esin, 2018).

2.3.4. Geri Çeviri

Geri çeviri işlemini yapacak çevirmenin ana dili orijinal ölçeğin dilinde olmalı, ancak çevirmen hedef dili de iyi bilmelidir. Aynı zamanda ölçek hakkında hiçbir bilgiye sahip olmamalıdır. Bazen bu aşamada iki ayrı çevirmenden görüş alınabilmektedir (Boateng ve ark., 2018; Coster ve Mancini, 2015; Geisinger, 1994). Bu işlem tamamlandıktan sonra araştırmacılar geri çeviri ile orijinal ölçek arasındaki benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmaktadır. Gramer farklılıkları yerine anlamsal kaymaların olup olmadığı belirlenmelidir (Boateng ve ark., 2018; Çapık ve ark., 2018). Anlaşmaya varılana dek tüm ekip tarafından tutarsızlıklar üzerinde çalışılmalıdır (WHO, 2020). Kaynak dile ait deyimlerin hedef dile çevirisinde anlamlar benzeştirilmelidir. Bu amaçla deyimın anlamına yakın ifadeler kullanılabilir (Erkut, 2010). Çevirmenler geri çeviri sürecinden önce orijinal ölçeği kesinlikle görmemelidir (Beaton ve ark., 2007). Bu aşama tamamlandıktan sonra ölçek geliştiren yazara gönderilerek anlam kayması açısından fikir alınabilmektedir (Çapık ve ark., 2018).

2.3.5. Pilot Uygulama ve Bilişsel İnceleme

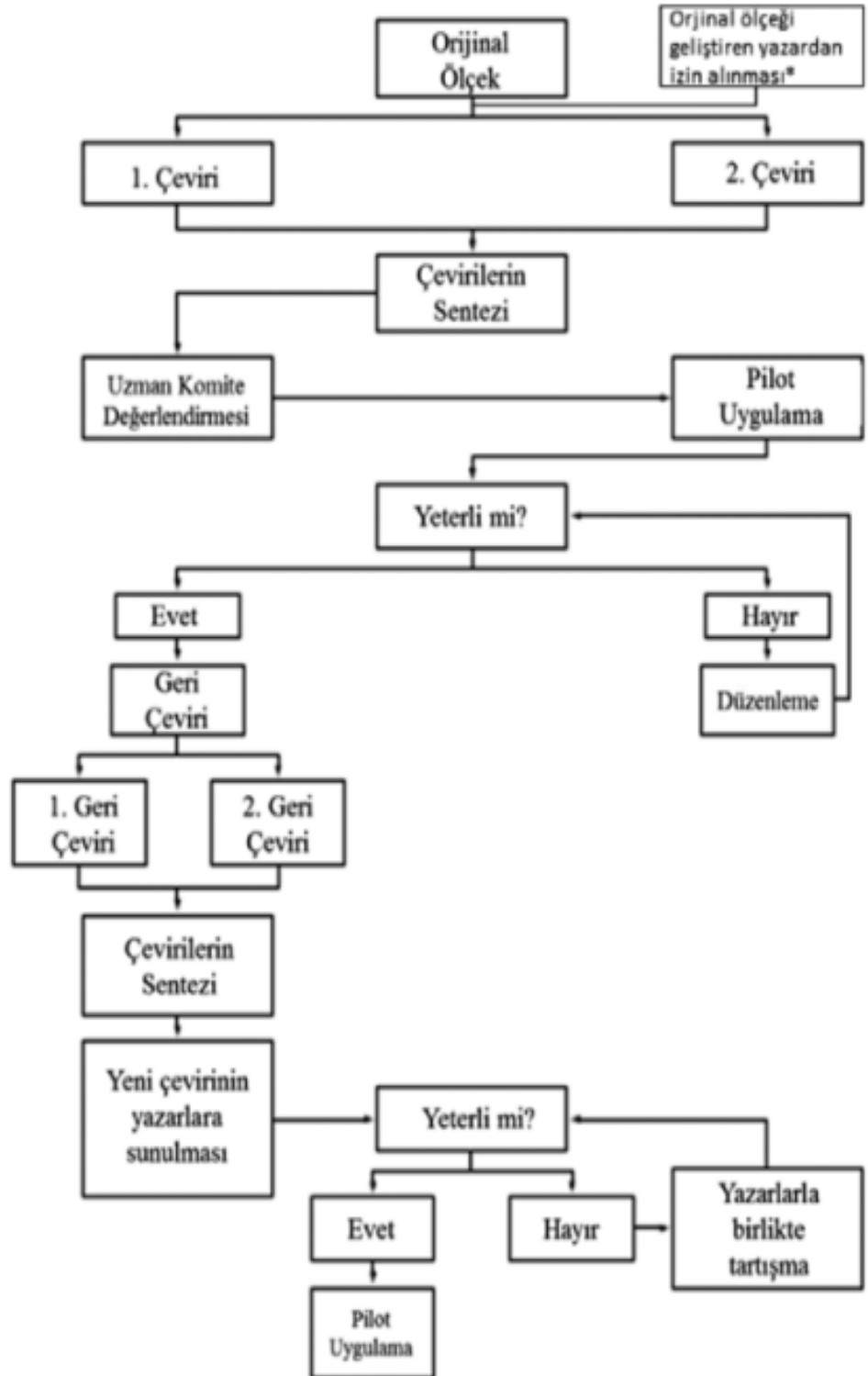
Uyarlama sürecinin son aşaması olan pilot uygulamada 30-40 kişilik bir gruba maddelerin anlaşılıp anlaşılmadığına ilişkin bir uygulama yapılmaktadır. Her bir katılımcıdan her ifadeyi sesli olarak okuduktan sonra anlamına ilişkin notlar alması istenmektedir. Pilot uygulamada katılımcılardan maddelerin daha anlaşılır hale getirebilmesine ilişkin görüşlerini de not etmesi ve araştırmacılara bildirmesi beklenmektedir (Borsa ve ark., 2012). Pilot uygulamanın yapılacağı katılımcılar uyarlaması yapılan ölçeğin hedef grubuyla aynı nitelikte olmalıdır (Boateng ve ark., 2018; Erkuş, 2007). Bu aşamada çevirmenlerin veya görüş sunan uzmanların gözden kaçırdığı noktalar açığa çıkabilmektedir (WHO, 2020). Pilot uygulamada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmaktadır. Örneklem seçiminde sonuçları en iyi şekilde ortaya koyacak gruba ulaşmaya çalışılmalıdır (He ve van de Vijver, 2012). Pilot uygulamalar en iyi bireysel derinlemesine görüşmelerle gerçekleştirilebilmektedir. Bunun yanı sıra odak grup görüşmeleri de alternatif olarak tercih edilebilmektedir. Ancak, görüşmeleri gerçekleştiren kişinin deneyimli olması önemlidir (WHO, 2020).

2.3.6. Son Sürüm

Bu aşamaya kadar listenen tüm aşamalar gerçekleştirildiğinde elde edilen ölçüm aracına son sürüm ölçek adı verilmektedir. Veri toplama ve yayın sürecinde yanlışlıkların ortadan kaldırılması için her aşamada elde edilen ölçeğe bir seri numarası verilmelidir (Çapık ve ark., 2018).

2.3.7. Dökümantasyon

Raporlandırma aşamasında uzman paneline ait bilgilerin ve pilot uygulamaya katılan bireylerin betimleyici özelliklerinin verilmesi oldukça önemlidir (WHO, 2020). Literatürde çeviriden önce gelen ilk adımın ölçeğin sahibinden izin alınması olduğunu belirtmektedir. İzin alma hem telif hakları açısından kişiyi güvence altına almakta hem de farklı araştırmacılar tarafından uyarlama yapılma durumuna ilişkin bilgi sağlamaktadır (Coster ve Mancini, 2015; ITC, 2018). Raporlama sürecinde ölçeğin uyarlama mı yoksa özgün mü olduğu başlıkta belirtilmelidir. Ölçek uyarlama sürecinde uygulanacak adımları gösteren diyagram Şekil 2.4.'te gösterilmiştir.

Şekil 2.4. Ölçeklerin kültürel uyarlama süreci

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Türü

Araştırma, Ali-Abadi ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilen Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla metodolojik tasarımda gerçekleştirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Bu araştırma Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerle Mayıs- Haziran 2022 tarihleri arasında yürütülmüştür.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2021–2022 Eğitim-Öğretim yılında Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 473 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem sayısının belirlenmesinde, ölçek geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında en fazla kabul gören yöntem olan ölçek madde sayısı esas alınmıştır. Buna göre örneklem büyüklüğünün ölçek madde sayısının en az 5, ideal olarak 10 katı olması gerektiği belirtilmektedir (Boateng ve ark., 2018; Seçer, 2015). Bu çalışmada ölçek madde sayısının en az 10 katına ulaşılması (24*10) hedeflenerek minimum örneklem büyüklüğü 240 olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda çalışmada örneklem seçimine gidilmeden evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve dâhil edilme kriterlerini karşılayan 250 hemşirelik öğrencisi ile araştırma tamamlanmıştır.

3.4. Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri

Araştırmaya Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Hemşirelik Bölümü'nde 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler dâhil edilmiştir. Uluslararası öğrenciler, araştırmanın pilot uygulamasında yer alan öğrenciler ve uygulamaya çıkmamaları nedeniyle birinci sınıf öğrencileri araştırmaya

dâhil edilmemiştir. Anketi tamamlamadığı için eksik verisi bulunan öğrenciler ise analiz aşamasında araştırmadan dışlanmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri ve Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu (EK-1): Araştırmacılar tarafından literatür (Ali-Abadi ve ark., 2021; Park ve ark., 2019; Şenocak ve ark., 2021) doğrultusunda hazırlanan form, öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerini ile hemşirelik bölümüne ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik 12 sorudan oluşmaktadır.

Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri (HÖADE) (EK-2): Hemşirelik öğrencilerinin akademik dayanıklılık düzeylerini belirlemek için Ali-Abadi ve arkadaşları tarafından 2021 yılında geliştirilmiştir. Orijinal envanter 24 maddeden ve iyimserlik (10, 14, 15, 16, 22. maddeler), iletişim (18, 19, 20, 21. maddeler), öz-saygı/değerlendirme (3, 4, 8, 13. maddeler), öz-farkındalık (7, 9, 23. maddeler), güvenilirlik (1, 2, 5, 6. maddeler), öz-düzenleme (11, 12, 17, 24. maddeler) olmak üzere altı alt boyuttan oluşmaktadır. Envanterde her madde 5’li Likert tipinde (0= tamamen katılmıyorum, 1= katılmıyorum, 2= fikrim yok, 3= katılıyorum, 4= tamamen katılıyorum) derecelendirilmektedir. Envanterde ters puanlanan herhangi bir madde bulunmamaktadır. HÖADE’nden alınabilecek puan aralığı 0 ile 96 arasında değişmektedir. Envanterden alınan puanın artışı hemşirelik öğrencilerinin akademik dayanıklılıklarının yüksek olduğuna işaret etmektedir. Envanterin toplam Cronbach alfa katsayısı 0.90 iken, alt boyutlarının Cronbach alpha güvenirlik katsayıları 0.63–0.78 arasında değişmektedir (Ali-Abadi ve ark., 2021).

Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (HPDÖ) (EK-3): Ölçek ilk olarak hemşirelerin psikolojik dayanıklılık düzeylerini ölçmek için Park ve Park tarafından 2016 yılında geliştirilmiştir. Daha sonra Kim ve Park (2016) ölçeğin faktör yapısını değerlendirmiş, beş boyut ve 27 maddeden oluşan bir versiyon sunmuşlardır. Park ve arkadaşları (2019) ise ölçeğin hemşirelerin psikolojik dayanıklılık düzeylerini

ölçmeye uygun olup olmadığını yeniden test etmek için açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi kullanarak dört boyut ve 19 maddeden oluşan bir model elde etmişler ve Cronbach alfa değerinin 0.94 olduğunu saptamışlardır. Ölçeğin hemşirelik öğrencilerinde Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması 2021 yılında Şenocak ve arkadaşları tarafından yapılmıştır ve Cronbach alfa güvenirlik değeri 0.93 olarak bulunmuştur. Ölçekteki felsefi boyut (12-17. maddeler) kişisel inançları ve gelecekte olumlu beklentileri; ilişkisel boyut (3-6. maddeler) güvenilir rol ve ilişkilerin değerini; eğilim boyutu (1, 2, 10, 11, 18, 19. maddeler) hemşirelerin sorunları kendi başlarına çözmelerine olanak tanıyan öz-güven, öz-yeterlilik gibi özellikleri; durumsal boyut ise (7-9. maddeler) stresli durumları yorumlama yeteneğini, stresli durumlarla başa çıkma esnekliğini ve sabrı değerlendirmektedir. Ölçekte her madde 5'li Likert tipinde (1= neredeyse hiçbir zaman, 2= nadiren, 3= bazen, 4= oldukça sık, 5= neredeyse her zaman) derecelendirilmektedir. Ölçekte tersten kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek puan aralığı 19-95 arasında değişmekte olup, alınan yüksek puanlar psikolojik dayanıklılık düzeyinin yüksek olduğunu işaret etmektedir. (Park ve ark., 2019; Şenocak ve ark., 2021).

3.6. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın verileri Mayıs- Haziran 2022 tarihleri arasında araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Pandemi koşulları nedeniyle veri toplama aşamasında maske, mesafe ve hijyen kurallarına dikkat edilmiştir. Anket formunun doldurulması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerle yürütülmüştür. Bu nedenle sonuçların kendi evrenine genellenebilir olması araştırmanın en önemli sınırlılığıdır. Ayrıca ölçeğin farklı dillerde geçerlik ve güvenirliğinin henüz yapılmamış olması nedeniyle farklı kültürler arasında karşılaştırmanın yapılamaması da sınırlılıklardan biridir.

3.8. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 23.0 ve AMOS (Analysis of Moment Structures) 23 programları kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada verilerin normalliği Shapiro-Wilk normallik testi ile incelenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı özellikleri frekans (n), yüzde (%), ortalama±standart sapma ($X \pm SS$) ile gösterilmiştir. Ölçeğin dil ve kapsam geçerliği, Kapsam Geçerliği Oranı (KGO) ve Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGI) ile, maddelerin ölçeğin özgün yapısını açıklayıp açıklamadığı ise doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin güvenirlik hesaplamalarında Cronbach alfa katsayısından yararlanılmıştır. Ölçek ve alt boyutlar arasındaki ilişkinin incelenmesinde, ölçeğin test tekrar test uyumluluk sonuçlarını değerlendirmede, ölçek ve alt boyutları için madde-toplam puan analizinde ve paralel form güvenirliğini test etmede Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

3.9. Araştırmanın Etik Yönü

Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye uyarlanabilmesi ve kullanılabilmesi için öncelikle orijinal ölçeği geliştiren sorumlu yazardan e-mail yolu ile yazılı izin alınmıştır (EK-4). Bunun yanı sıra araştırmanın veri toplama aracı olan Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapan sorumlu araştırmacıdan e-posta yolu ile kullanım izni alınmıştır (EK-5). Daha sonra Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 07.01.2022 tarihli ve 2021-83 karar numaralı etik kurul onayı alınmıştır (Ek-6). Etik kurul onayını takiben Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Başkanlığı'ndan araştırmanın öğrencilerle yürütülebilmesi için 24.02.2022 tarihli ve E-45149639-900-41548 sayılı kurum izni alınmıştır (EK-7). Ayrıca araştırmanın amacı hakkında öğrencilere bilgi verilerek Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu aracılığı ile yazılı onayları alınmıştır (EK-8).

4. BULGULAR

Bu bölümde, Ali-Abadi ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilen Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin (HÖADE) Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenirliğinin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgular üç başlık altında ele alınmıştır:

- Hemşirelik öğrencilerinin tanımlayıcı özelliklerine yönelik bulgular,
- Ölçeğin geçerlik analizlerine yönelik bulgular,
- Ölçeğin güvenirlik analizlerine yönelik bulgular.

4.1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerine Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ve hemşirelik bölümüne ilişkin düşüncelerinin dağılımı Tablo 4.1.'de yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, araştırmada yer alan öğrencilerin yaş ortalamasının $21,61 \pm 1,85$ olduğu, %40,0'ının 2. sınıfta öğrenim gördüğü, %75,2'sinin kız, %98,0'ının bekâr ve %71,6'sının ekonomik düzeyinin orta olduğu saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların %16,8'inin sağlık meslek lisesi mezunu olduğu, %70,8'inin hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiği, %69,2'sinin hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olduğu, %56,0'ının rol modeli olduğu, %55,2'sinin okuduğu bölümü değiştirmek istemediği, %74,0'ının mezuniyet sonrası hemşire olarak çalışmayı istediği ve %50,0'ının genel akademik ortalamasının 3-4 arasında olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.1.).

Tablo 4.1. Hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile hemşirelik bölümüne ilişkin düşüncelerinin dağılımı

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş (ort±ss: 21,61±1,85; min-maks: 19–35)		
Sınıf		
2. sınıf	100	40,0
3. sınıf	87	34,8
4. sınıf	63	25,2
Cinsiyet		
Kız	188	75,2
Erkek	62	24,8
Medeni durum		
Bekâr	245	98,0
Evli	5	2,0
Ekonomik düzey		
İyi	26	10,4
Orta	179	71,6
Kötü	45	18,0
En son mezun olunan okul		
Sağlık meslek lisesi	42	16,8
Diğer liseler	208	83,2
Hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumu		
Evet	177	70,8
Hayır	73	29,2
Hemşirelik bölümünde okumaktan memnuniyet durumu		
Evet	173	69,2
Hayır	77	30,8
Rol modeliniz var mı?		
Evet	140	56,0
Hayır	110	44,0
Bölümünü değiştirmek isteme durumu		
Evet	112	44,8
Hayır	138	55,2
Mezuniyet sonrası hemşire olarak çalışmayı isteme durumu		
Evet	185	74,0
Hayır	65	26,0
Genel akademik ortalama		
1–1.99	13	5,2
2–2.99	112	44,8
3–4	125	50,0

4.2. Ölçeğin Geçerlik Analizlerine Yönelik Bulgular

Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin geçerlik analizinde dil geçerliği, kapsam geçerliği ve yapı geçerliği incelenmiştir.

4.2.1. Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Dil Geçerliğinin İncelenmesi

Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye uyarlanabilmesi ve kullanılabilmesi için öncelikle orijinal ölçeği geliştiren sorumlu yazardan e-mail yolu ile yazılı izin alınmıştır (EK-4). Uyarlama sürecinde Uluslararası Test Komisyonu ve Dünya Sağlık Örgütü'nün öz-bildirim ölçeklerinin kültürlerarası uyarlama sürecine ilişkin bildirdiği kurallar esas alınmıştır (ITC, 2018; WHO, 2020). Ölçeğin dil geçerliliği için “çeviri- geri çeviri yöntemi” kullanılmıştır. Orijinal ölçek anadili Türkçe olup iyi derecede İngilizce bilen, ilgili ölçeğin terminolojisine hâkim bağımsız iki kişi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Elde edilen iki çeviri metni ilk çeviri ekibi, araştırmacılar ve bir Türkçe dil uzmanı tarafından karşılaştırılmış, anlamsal, kavramsal, dilsel, bağlamsal farklılıklar değerlendirilerek her bir maddenin çevirisi için ortak bir karar verilmiş ve ilk taslak Türkçe ölçüm aracı elde edilmiştir. Ardından taslak Türkçe ölçek her iki dili bilen, ancak anadili İngilizce olan ve ölçek hakkında hiçbir bilgisi olmayan bağımsız iki çevirmen tarafından orijinal dile çevrilmiştir. Daha sonra geri çeviri ekibi ve araştırmacılar tarafından iki çeviri metni karşılaştırılarak İngilizce ölçek taslağı üzerinde uzlaşa sağlanmış, orijinal ölçek ile çeviri sonrası elde edilen İngilizce versiyon kavramsal ve kültürel eşdeğerlik açısından değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra İngilizce ölçek taslağı orijinal ölçeği geliştiren sorumlu araştırmacıya gönderilerek anlam kayması olup olmadığı incelenmiştir.

4.2.2. Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Kapsam Geçerliğinin İncelenmesi

Dil geçerliği sağlanan ölçeğin kapsam geçerliğini değerlendirmek amacıyla uzman panelinden yararlanılmış olup, uzman görüşlerinin alınması için “Davis Tekniği” kullanılmıştır. Bu doğrultuda Türkçe ölçek maddeleri ile orijinal ölçekteki maddeleri içeren, maddelerin eşdeğer olup olmadığının saptanması için dört seçenekli

bir değerlendirme (1= uygun değil, 2= maddenin uygun şekilde getirilmesi gerekir, 3= uygun, ancak küçük değişiklik gerekir, 4= çok uygun) yapılmasına ve uzmanların görüşlerini belirtmesine olanak sağlayan bir uzman görüşü formu hazırlanmıştır (EK-9). Hazırlanan form ülkemizde çeşitli hemşirelik bölümlerinde görev yapan 20 öğretim üyesine (EK-10) gönderilerek görüşleri alınmıştır. Uzmanların değerlendirmeleri sonrasında ölçek maddeleri revize edilerek son hali verilmiştir. Toplam 20 uzmandan gelen görüşlerin değerlendirilmesinde, 3 ve 4 ile değerlendirilen madde sayısının toplam uzman sayısına oranı hesaplanarak her bir maddeye ilişkin kapsam geçerliği oranı (KGO) belirlenmiştir. Ardından hesaplanan KGO'ların ortalaması baz alınarak kapsam geçerliği indeksi (KGİ) saptanmıştır (Tablo 4.2., Tablo 4.3.). KGİ, ölçüm aracındaki her bir maddenin uzmanlar tarafından gerekli görülüp görülmediğinin belirlenmesinde kullanılmaktadır (Veneziano & Hooper, 1997). Bu değer maddelerin uygunluk düzeyini belirlemek için hesaplanmış olup, araştırmada uzman sayısının 20 olması sebebiyle 0,42'den büyük KGO değerine sahip maddelerin kapsam geçerliğini sağladığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 4.2. $\alpha = 0,05$ anlamlılık düzeyinde kapsam geçerliği oranları için minimum değerler

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	0,99	13	0,54
6	0,99	14	0,51
7	0,99	15	0,49
8	0,78	20	0,42
9	0,75	25	0,37
10	0,62	30	0,33
11	0,59	35	0,31
12	0,56	40+	0,29

Tablo 4.3. incelendiğinde, tüm maddelere ait kapsam geçerlilik oranı (KGO) 0,42'den büyük olduğu için tüm maddelerin ölçekte kalması önerilmektedir. Kapsam geçerlik indeksi (KGİ) ise $\alpha = 0,05$ düzeyinde anlamlı olan ve nihai forma alınacak maddelerin toplam KGO ortalamaları üzerinden elde edilmektedir. Eğer ölçülmek istenilen özellik birden fazla boyutta toplanmışsa her bir boyut için KGİ elde edilmelidir. Tablo 4.3.'de görüldüğü üzere ölçek, birden fazla boyuta sahip ve her $KGİ > 0,67$ olduğu için ölçeğin kapsam geçerliğinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3. Ölçek maddelerine ait kapsam geçerliliği oranları ve kapsam geçerliği indeksi

Maddeler	KGO	KGi
M1	1,000	
M2	1,000	
M3	1,000	
M4	1,000	
M5	1,000	
M6	1,000	
M7	1,000	
M8	1,000	
M9	1,000	
M10	1,000	
M11	1,000	
M12	1,000	
M13	1,000	1,000
M14	1,000	
M15	1,000	
M16	1,000	
M17	1,000	
M18	1,000	
M19	1,000	
M20	1,000	
M21	1,000	
M22	1,000	
M23	1,000	
M24	1,000	

Uzman panelinden sonra elde edilen Türkçe ölçek taslağı anlaşılabilirlik açısından test edilmek üzere amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak örnekleme yer almayan 30 hemşirelik öğrencisine uygulanmıştır. Öğrencilere anlaşılmayan ifade olup olmadığı sorulmuş ve varsa önerileri istenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin maddeleri anlaşılır bulması neticesinde ölçekte herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

4.2.3. Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Yapı Geçerliğinin İncelenmesi

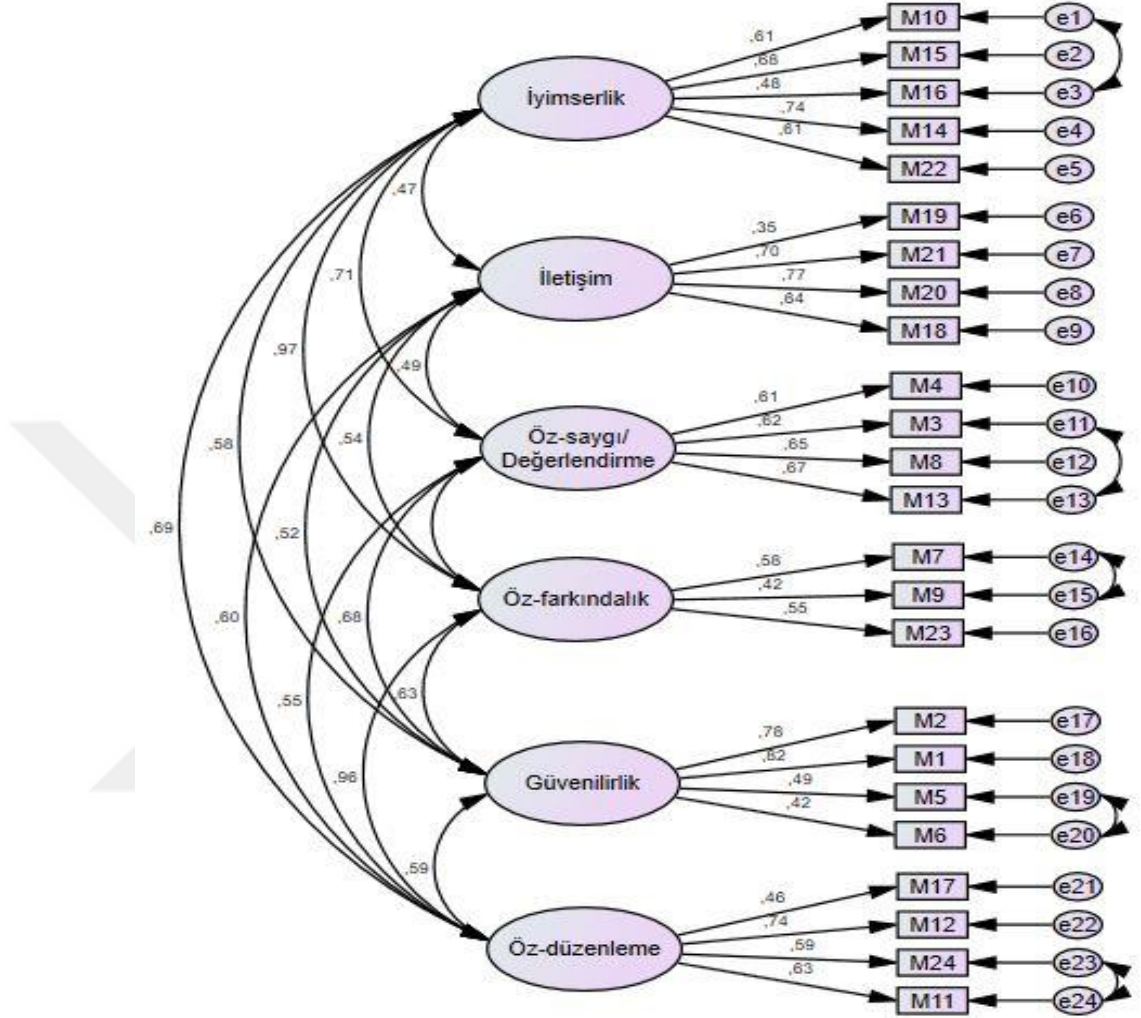
Ölçeklerin yapı geçerliğini değerlendirmek için kullanılan tekniklerden birisi faktör analizidir (Şencan, 2005). Bu araştırmada uyarlanan ölçeğin faktör yapısının orijinal ölçeğin faktör yapısı ile uyumlu olup olmadığının test edilmesi için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. İlk aşamada altı faktörün-boyutun gizil, bu

faktörleri oluşturan ifadelerin de gösterge değişken olarak yer aldığı birinci dereceden DFA modeli Şekil 4.1.'de oluşturulmuştur. Gizil değişken metrik olmadıkları için parametre değerlerini tahmin edebilmek için gizil değişkenlerden, gözlenen (gösterge) değişkenlere doğru çizilen yollardan birine 1 değeri atanması (faktör yükünün 1'e eşitlenmesi) ya da gizil değişkenin varyansına bir değer atanması (genelde 1) sağlanmalıdır (Hair ve ark., 2005).

İkinci aşamada, model tahminlenirken yapısal eşitlik modellerinde sıklıkla kullanılan ve verilerin normal dağılmadığı durumlarda bile güvenilir sonuçlar veren maximum likelihood yöntemi kullanılmış, gözlemlenen değişkenlerin hatalarına, gizil değişkenlerin varyanslarına ve gizil değişkenlerden gözlenen değişkenlere doğru çizilen yollara ilişkin regresyon katsayılarını kapsayan parametrelerin tahmin edilebilmesi amaçlanmıştır. Uyum indekslerinin iyileştirilmesi için en yüksek modification indices değerine sahip olan hemşirelik öğrencisi akademik dayanıklılık envanterindeki “m10” ve “m16”, “m3” ve “m13”, “m7” ve “m9”, “m5” ve “m6” sorularının hata terimleri arasında iki yönlü ilişki kurulmuştur.

Son aşamada ise altı boyutlu birinci dereceden oluşturulan DFA modeli için uyum indeksleri incelenmiştir. Tablo 4.4. incelendiğinde, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin 24 maddeden oluşan 6 faktörlü ölçek yapısının χ^2/df , RMSEA ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir olduğu, AGFI, IFI, TLI ve CFI değerlerinin ise sınıra oldukça yakın olduğu görülmektedir (Hu ve Bentler, 1999; Meydan ve Şeşen, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2001).

Şekil 4.1. Altı boyutlu birinci dereceden doğrulayıcı faktör analizi modeli

Tablo 4.4. Araştırmada kullanılan uyum iyiliği indeksleri ve kabul edilebilir değer aralığı

İndeksler	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Sonuçlar
χ^2/df	$0 \leq \chi^2/df \leq 3$	$3 \leq \chi^2/df \leq 4$	2,294
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$	0,848
AGFI	$0.95 \leq AGFI \leq 1$	$0.90 \leq AGFI \leq 0.95$	0,803
IFI	$0.95 \leq IFI \leq 1$	$0.90 \leq IFI \leq 0.95$	0,853
TLI	$0.95 \leq TLI \leq 1$	$0.90 \leq TLI \leq 0.95$	0,821
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1$	$0.90 \leq CFI \leq 0.95$	0,850
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$	0,072
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.08$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0,067

Tablo 4.5. Doğrulayıcı faktör analizi model uyum indeksleri

Maddeler	Boyutlar	S.E.	C.R.	P	Faktör yükü
M10	<---				0,609
M15	<---	0,101	8,219	<0,001	0,684
M16	<---	0,115	7,554	<0,001	0,482
M14	<---	0,136	8,615	<0,001	0,737
M22	<---	0,107	7,568	<0,001	0,608
M19	<---				0,346
M21	<---	0,288	4,756	<0,001	0,696
M20	<---	0,259	4,833	<0,001	0,774
M18	<---	0,344	4,661	<0,001	0,638
M4	<---				0,612
M3	<---	0,137	7,688	<0,001	0,622
M8	<---	0,127	8,224	<0,001	0,653
M13	<---	0,151	8,107	<0,001	0,666
M7	<---				0,580
M9	<---	0,166	7,345	<0,001	0,422
M23	<---	0,160	8,168	<0,001	0,552
M2	<---				0,785
M1	<---	0,089	11,374	<0,001	0,819
M5	<---	0,117	7,093	<0,001	0,485
M6	<---	0,099	6,086	<0,001	0,419
M17	<---				0,455
M12	<---	0,233	6,473	<0,001	0,736
M24	<---	0,180	5,835	<0,001	0,593
M11	<---	0,276	6,017	<0,001	0,631

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda ölçek maddelerine ait faktör yüklerinin 0,346 ile 0,819 arasında olduğu saptanmıştır. Maddelere ilişkin kritik değerler (CR) ve p değerleri incelendiğinde ise bütün maddelerin anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Ayrıca hiçbir faktör yükünün 0,300'un altında olmadığı ve faktör yüklerinin kabul edilebilir sınırlarda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.6. Ölçek ve alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi

Ölçek		1	2	3	4	5	6	HÖADE
1. İyimserlik	r	1	0,306	0,530	0,594	0,384	0,506	0,805
	p		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
2. İletişim	r		1	0,430	0,285	0,328	0,394	0,610
	p			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
3. Öz-saygı/ değerlendirme	r			1	0,621	0,532	0,454	0,808
	p				0,000	0,000	0,000	0,000
4. Öz-farkındalık	r				1	0,371	0,552	0,778
	p					0,000	0,000	0,000
5. Güvenilirlik	r					1	0,448	0,656
	p						0,000	0,000
6. Öz-düzenleme	r						1	0,737
	p							0,000
HÖADE	r							1
	p							

Tablo 4.6. incelendiğinde, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri ve alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı derecede bir ilişki bulunduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

4.3. Ölçeğin Güvenirlik Analizlerine Yönelik Bulgular

Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin güvenilirlik analizinde iç tutarlılık (Cronbach alpha ve madde toplam puan korelasyonu), zamana göre değişmezlik ve paralel form güvenirliliği yöntemleri kullanılmıştır.

4.3.1. İç Tutarlılık Analizleri

Ölçek güvenirliliğinin değerlendirilmesi sırasında en sık kullanılan kriterlerden biri içsel tutarlılık ölçüsü olan Cronbach alfa'dır. Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin toplam ve alt boyutları için Cronbach alfa güvenirlilik değeri hesaplanmıştır. Literatürde Cronbach alfa katsayısının değerlendirilmesinde dikkate alınan kriterler incelendiğinde;

$0.00 \leq \alpha \leq 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha \leq 0.60$ ise ölçek düşük güvenirliliktir.

$0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ ise oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Tavşancıl, 2019). Tablo 4.7. incelendiğinde, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık

Envanteri'nin tamamı için Cronbach alfa güvenirlik katsayısının 0,887 olduğu, alt boyutların Cronbach alfa değerlerinin ise 0,565-0,718 arasında değiştiği bulunmuştur.

Madde-toplam puan korelasyon katsayısı 0.30'un altında ise (eğer örneklem 400 veya daha fazla ise 0,20 de kabul edilmektedir) bu maddelerde ciddi bir sorun olduğu düşünülmekte ve söz konusu maddeler ölçüm aracından çıkartılabilmektedir. Madde toplam puan korelasyon katsayısının 0,30 ve üzeri olması ise güvenirlik için iyi olarak yorumlanmaktadır. Fakat bu değer altında olan maddeleri eleme yöntemi tek başına kullanılmamakta, maddenin cronbach alfa güvenirlik katsayısı üzerine etkisine bakılarak karar verilmektedir (Alpar, 2012; Şencan, 2005). Bu çalışmada sadece 19. madde (Hastanın yanında refakatçısının olması stresimi azaltır.) 0,30'un altında bulunmuştur. Fakat yapılan madde analizinde 19. madde silindiğinde cronbach alfa değerini önemli derecede değiştirmediği görülmüş ve ölçekten hiçbir maddenin çıkartılmamasına karar verilmiştir.

Tablo 4.7. Ölçek ve alt boyut güvenirlikleri

Ölçek	Boyutlar	Maddeler	Madde- Toplam Korelasyon	Cronbach Alfa (madde çıkarıldığında)	Cronbach Alpha
Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri	İyimserlik	M10	0,508	0,881	0,767
		M15	0,559	0,880	
		M16	0,411	0,885	
		M14	0,580	0,879	
		M22	0,565	0,880	
	İletişim	M19	0,241	0,890	0,670
		M21	0,419	0,883	
		M20	0,469	0,883	
		M18	0,435	0,883	
	Öz-saygı/ değerlendirme	M4	0,506	0,881	0,695
		M3	0,478	0,882	
		M8	0,597	0,879	
		M13	0,533	0,880	
	Öz-farkındalık	M7	0,572	0,880	0,565
		M9	0,430	0,885	
		M23	0,563	0,879	
	Güvenilirlik	M2	0,523	0,882	0,718
		M1	0,548	0,882	
		M5	0,344	0,885	
		M6	0,388	0,884	
	Öz-düzenleme	M17	0,431	0,883	0,658
		M12	0,527	0,881	
		M24	0,384	0,884	
		M11	0,525	0,881	

4.3.2. Zamana Göre Değişmezlik

Araştırmada uyarlanan ölçeğin zaman göre değişmezliğini test etmek için hemşirelik öğrencilerine iki hafta sonra ölçek maddeleri tekrar uygulanmıştır. Zamana göre değişmezlik korelasyon analizi ile incelendiğinde, test ve tekrar test sonuçları iyimserlik alt boyutu için ($r=0,673$, $p<0,001$), iletişim alt boyutu için ($r=0,507$, $p<0,001$), öz-saygı/değerlendirme alt boyutu için ($r=0,635$, $p<0,001$), öz-farkındalık alt boyutu için ($r=0,696$, $p<0,001$), güvenilirlik alt boyutu için ($r=0,476$, $p<0,001$), öz-düzenleme alt boyutu için ($r=0,605$, $p<0,001$) ve Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı için ($r=0,671$, $p<0,001$) olarak tespit edilmiştir.

4.3.3. Paralel Form Güvenirliği

Benzer ölçek korelasyonu incelendiğinde, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri ile Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği arasında pozitif yönde ($r= 0,422$, $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı derecede bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular, literatür bilgileri ve araştırmanın amacı doğrultusunda tartışılmış olup, (1) geçerlik analizlerine ilişkin bulguların tartışılması ve (2) güvenirlik analizlerine ilişkin bulguların tartışılması olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur. Ali-Abadi ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilen (Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin (HÖADE) [Nursing Student Academic Resilience Inventory (NSARI)] farklı dil ve kültürlerde uyarlama çalışması bulunmamaktadır. Bu nedenle sadece orijinal ölçeğin bulguları ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

5.1. Geçerlik Analizlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada ölçeğin geçerliği kapsam geçerliği ve yapı geçerliği kullanılarak değerlendirilmiş ve kullanılan bu yöntemlere ilişkin bulgular aşağıda tartışılmıştır.

5.1.1. Kapsam Geçerliği

Kapsam geçerliği, ölçeğin bütününe ve her bir maddesinin ölçülmek istenen kavramı ne derecede ölçtüğünü belirlemek amacıyla uzman görüşü alınarak belirlenmektedir. Kapsam geçerliğinin olabilmesi için kullanılan ölçüm aracının ölçülmek istenen kavramın tüm özelliklerini ölçmesi gerekmektedir (Morita ve ark., 2022; Ratter ve ark., 2022). Kapsam geçerliğinde uzman görüşlerinden elde edilen değer uzman sayısına göre farklılaşmaktadır. Bu araştırmada 20 akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Literatürde yirmi uzman görüşü alındığında kapsam geçerliği değerinin 0.42 olması gerektiği belirtilmektedir (Veneziano & Hooper, 1997; Yusoff, 2019). Bu çalışmada ölçek maddelerine, ölçeğin alt boyutlarına ve bütününe ilişkin kapsam geçerlik değerlerinin tamamı 1 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla ölçek maddelerinin her birinin, ölçeğin alt boyutlarının ve bütününe kapsam geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

5.1.2. Yapı Geçerliği

Bu araştırmada ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla doğrulamalı faktör analizi kullanılmıştır.

5.1.2.1. Doğrulamalı Faktör Analizi

Doğrulamalı faktör analizi yabancı dilden uyarlanan ölçüm araçlarında belirlenen faktörlerin doğrulanması amacıyla yapılmaktadır (Della Vedova ve ark., 2022; Gomez ve ark., 2022). Doğrulamalı faktör analizi kapsamında faktörlerin uyum iyiliğini değerlendirmek için χ^2/df , GFI, AGFI, IFI, TLI, CFI, RMSEA ve SRMR indeksleri kullanılmaktadır (Esin, 2018; Hu ve Bentler, 1999; Meydan ve şeşen, 2011; Tabachnick ve Fidel, 2001). Uyum iyiliği indekslerinden GFI, AGFI, IFI, TLI ve CFI'nin kabul edilebilir uyum düzeyi 0.90 ve üzeri iken iyi uyum düzeyi 0.95 ve üzeridir. Kikare/serbestlik derecesinin (χ^2/df) kabul edilebilir uyum düzeyi 3-4, iyi uyum düzeyi de 0-3 arasındadır. RMSEA'nın kabul edilebilir uyum düzeyi 0.05-0.08 arasındayken, iyi uyum düzeyi 0-0.05 arasındadır. SRMR'nin kabul edilebilir uyum düzeyi 0.05-0.10 arasındayken iyi uyum düzeyi 0-0.08 arasındadır (Hu ve Bentler, 1999; Meydan ve şeşen, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2001).

Bu araştırmada Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin uyum indeksleri χ^2/df 2.294, GFI 0.848, AGFI 0.803, IFI 0.853, TLI 0.821, CFI 0.850, RMSEA 0.072 ve SRMR 0.067 olarak saptanmıştır. Ölçeğin orijinal çalışmasında CMIN/df 2.23, AGFI 0.875, IFI 0.891, CFI 0.890, RMSEA 0.055 ve PCFI 0.783 ve PNFI 0.721 olarak saptanmıştır (Ali-Abadi ve ark., 2021). Orijinal ölçek ile Türkçeye uyarlanan ölçeğin uyum indeksleri arasında küçük farklılıklar mevcuttur. Söz konusu farklılıkların kullanılan dil ve kültürün farklı olmasına bağlı olduğu varsayılmaktadır.

Ölçeğin doğrulamalı faktör analizi sonucunda iyimserlik alt boyutunun faktör yüklerinin 0.482-0.737, iletişim alt boyutunun faktör yüklerinin 0.346-0.774, benlik saygısı/değerlendirme alt boyutunun faktör yüklerinin 0.612-0.666, öz-farkındalık alt boyutunun faktör yüklerinin 0.422-0.580, güvenilirlik alt boyutunun faktör yüklerinin 0.419-0.819 ve öz-düzenleme alt boyutunun faktör yüklerinin 0.455-0.736 arasında olduğu bulunmuştur. Maddelere ilişkin kritik değerler ve anlamlılık değerleri tüm maddelerin gerekli olduğunu göstermiştir. Literatürde faktör yükü 0.30'dan düşük olan

ölçek maddelerinin ölçekten çıkarılması gerektiği ifade edilmektedir (Lim, 2022). Bu araştırmada hiçbir faktör yükünün 0.30'un altında olmadığı ve faktör yüklerinin kabul edilebilir sınırlarda olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda ölçeğin Türk örnekleme için güçlü bir faktör yapısına sahip olduğu söylenebilir.

Mevcut araştırmanın sonuçları, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin 24 maddeden oluşan 6 faktörlü yapısının χ^2/df , RMSEA ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir, AGFI, IFI, TLI ve CFI değerlerinin ise sınıra oldukça yakın olduğunu göstermiştir. Buna göre ölçeğin modelle uyumlu olduğu, 6 faktörlü yapısının doğrulandığı, ölçeğin tüm maddelerinin ve tüm alt boyutlarının ölçekle ilişkili olduğu ve alt boyutta yer alan maddelerin faktör düzeyini yeterli düzeyde açıkladığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara dayanarak ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı ve geçerli bir ölçme aracı olarak kullanılabileceği söylenebilir.

5.2. Güvenirlik Analizlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Güvenirlik, bir ölçme aracının istenen özelliği tutarlı bir şekilde ölçme yeteneği şeklinde tanımlanmaktadır (Heale ve Twycross, 2015). Bu araştırmada uyarlaması yapılan Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin güvenilirliği değişmezlik ve iç tutarlılık analizleriyle değerlendirilmiştir. Değişmezlik ve iç tutarlılık analizlerine ilişkin bulgular aşağıda tartışılmıştır.

5.2.1. İç Tutarlılık

İç tutarlılık, bir ölçeğin tüm maddelerinin ve alt boyutlarının aynı kavramı ölçmesini ifade etmektedir. Ölçüm aracının iç tutarlılığın belirlenmesinde sıklıkla kullanılan yöntemler Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ve madde toplam puan güvenilirliğidir (Bergmann ve ark., 2022). Bu araştırmada kullanılan yöntemlere ilişkin bulgular aşağıda tartışılmıştır.

5.2.1.1. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı

Bu araştırmada Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin alt boyutlarının Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının 0.565 ile 0.767 arasında olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin tamamının Cronbach alfa katsayısı ise 0.887 olarak tespit

edilmiştir. Cronbach alfa değerinin 0-0.40 aralığında olması ölçüm aracının güvenilir olmadığı, 0.40-0.60 arasında olması ölçeğin güvenilirliğinin düşük olduğu, 0.60-0.80 aralığında olması ölçüm aracının güvenilir olduğu, 0.80-1.00 aralığında olması ise ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Esin, 2018; Streiner, 2003; Tavşancıl, 2019). Ölçeğin orijinal çalışmasında alt boyutlarının Cronbach alfa katsayılarının 0.631-0.787 arasında değiştiği bildirilmiştir (Ali-Abadi ve ark., 2021). Buna göre ölçeğin öz-farkındalık alt boyutu düşük düzeyde güvenilirliğe sahipken diğer alt boyutların güvenilir olduğu görülmektedir. Ölçeğin tüm maddeleri bir arada değerlendirildiğinde ise ölçeğin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu görülmektedir.

5.2.1.2. Madde Toplam Puan Güvenirliği

Madde toplam puan güvenirliliğinin belirlenmesinde her bir maddenin madde puanı ile diğer maddelerin toplam test puanının birbiriyle olan korelasyonu incelenir. Elde edilen korelasyon katsayısının yüksek olması ilgili maddenin testte yer alan diğer maddelerle aynı kavramı ölçtüğünü gösterir. Korelasyon katsayısının düşük olması ise ilgili maddenin testte yer alan diğer maddelerden farklı bir özelliği ölçtüğüne işaret eder (Alpar, 2012; Spence ve Rapee, 2022; Şencan, 2005). Çalışmanın sonuçları incelendiğinde ölçeğin madde toplam puan korelasyon katsayılarının 19. madde dışında 0.344-0.597 arasında değiştiği görülmektedir. Ondokuzuncu maddenin korelasyon katsayısı ise 0.241'dir. Korelasyon katsayısının hangi aralıkta olması gerektiğine ilişkin ortak bir görüş olmamakla birlikte minimum 0.30-0.50 aralığında olması gerektiği belirtilmektedir (Chevalier ve ark., 2022; Spence ve Rapee, 2022; Stănculescu, 2022). Bununla birlikte madde toplam puan korelasyon katsayısı 0.30'un altında olan maddelerin çıkarılmasına maddenin Cronbach alfa katsayısı üzerindeki etkisi değerlendirilerek karar verilmektedir. Bu araştırmada 19. madde çıkarıldığında Cronbach alfa değerinde önemli bir değişiklik meydana gelmediğinden ilgili maddenin çıkarılmamasına karar verilmiştir. Diğer maddelerin madde toplam puan korelasyon katsayılarına ilişkin güvenirliliğinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Mevcut araştırmanın sonuçları Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin toplam puan ortalaması ile tüm alt boyut puan ortalamaları arasında

pozitif yönde orta veya yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Ancak ölçeğin orijinal çalışmasında toplam puan ortalaması ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki korelasyonlar gösterilmediğinden iki ölçek arasında kıyaslama yapılamamaktadır (Ali-Abadi ve ark., 2021). Bununla birlikte mevcut çalışmada ölçek maddelerinin ölçülmek istenen özelliklerle ilişkisinin orta ve yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Buna göre ölçeğin maddelerinin kendi alt boyutları ile ölçeğin toplam puanı arasında yeterli düzeyde korelasyona sahip olduğu ve ölçeğin altı alt boyutunun da yeterli düzeyde madde güvenirliğine sahip olduğu ortaya konmuştur.

5.2.2. Değişmezlik

Değişmezlik ölçme aracının tüm zaman dilimlerinde tutarlı sonuçlar vermesi olarak açıklanmaktadır (Heale ve Twycross, 2015). Bu çalışmada değişmezliğin değerlendirilmesi amacıyla test- tekrar test yöntemi ile paralel form güvenirliği kullanılmış ve elde edilen bulgular aşağıda tartışılmıştır.

5.2.2.1. Test- Tekrar Test Yöntemi

Test- tekrar test güvenirliği, aynı testin aynı katılımcı grubuna farklı zamanlarda uygulanmasıyla belirlenmektedir. İki puan arasındaki korelasyon, ölçme aracının değişmezliğini gösterir (Waltz ve diğerleri, 2005). Hesaplanan korelasyon katsayısı 1'e yaklaştıkça güvenirlik düzeyinin artacağı belirtilmektedir. Test- tekrar test yönteminde genel olarak 0.3'ten küçük bir korelasyon katsayısı zayıf düzeyde güvenirliği, 0.3-0.5 arasındaki korelasyon katsayısı orta düzeyde güvenirliği ve 0.5'ten büyük bir korelasyon katsayısı ise yüksek düzeyde güvenirliği gösterir (Heale ve Twycross, 2015; Polit ve Beck, 2010). Bu çalışmada test- tekrar test korelasyon katsayılarının alt boyutlarda 0.476-0.696 arasında değiştiği belirlenmiştir. Toplam puan için test- tekrar test korelasyonunun ise 0.671 olduğu belirlenmiştir. Mevcut sonuçlar ölçeğin test- tekrar test güvenirliğinin yüksek düzeyde olduğunu ve ölçeğin zamana göre değişmezliğinin sağlandığını göstermektedir.

5.2.2.2. Paralel Form Güvenirliği

Paralel form güvenirliğinde, aynı özelliği ölçmek amacıyla hazırlanan iki eşdeğer formun bir gruba aynı zamanda veya iki farklı zamanda uygulanmasıyla elde edilen test puanları arasındaki korelasyon değeri incelenmektedir (Waltz ve ark., 2005). Formlar arasındaki korelasyon sayısı arttıkça paralel form güvenirliğinin de artacağı belirtilmektedir. Paralel form güvenirliğinde genel olarak 0.3'ten küçük bir korelasyon katsayısı zayıf düzeyde güvenirliği, 0.3-0.5 arasındaki korelasyon katsayısı orta düzeyde güvenirliği, 0.5'ten büyük bir korelasyon katsayısı ise yüksek düzeyde güvenirliği göstermektedir (Heale ve Twycross, 2015). Bu araştırmada Türkçeye uyarlanan Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri ile paralel form olarak uygulanan Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği arasındaki korelasyon katsayısının 0.422 olduğu saptanmıştır. Buna göre ölçeğin paralel form güvenirliğinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'ni Türkçeye uyarlamak ve Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirliğini test etmek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

- Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri Türkiye’de hemşirelik öğrencilerinde kullanılabilecek geçerli bir ölçektir.
- Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri Türkiye’de hemşirelik öğrencilerinde kullanılabilecek güvenilir bir ölçektir.

6.2. Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda hemşirelik bölümünde çalışan akademisyenlere, hemşirelik bölümü yöneticilerine ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda gösterilmiştir.

- Akademisyenlerin hemşirelik öğrencilerinin akademik dayanıklılık düzeyini belirlerken Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'ni kullanması,
- Hemşirelik öğrencilerinin akademik dayanıklılık düzeylerini artırmaya yönelik uygulanacak girişimleri planlamada akademik dayanıklılığın göz önünde bulundurulması,
- Ölçme aracının psikometrik olarak yeterince güçlü olduğundan emin olmak için yaş ve cinsiyet etkilerini tahmin etmede yapısal eşitlik modellemesi gibi farklı istatistiksel yöntemler kullanılarak psikometrik özelliklerinin yeniden test edilmesi,
- Envanterin psikometrik özelliklerine ve kavramsal yapısına ilişkin farklı araştırmaların yapılması önerilir.

7. KAYNAKLAR

- Abdelmageed, R. I., Elhenawy, Y. I., Zaafar, D. K., & Abdelaziz, A. W. (2022). Coping strategies among children and adolescents: Validity and reliability of the Arabic version of the Kidcope Scale. *Heliyon*, 8(1), e8706. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e08706>
- Adıbelli, D., Kırca, N. & Bademli, K. (2021). The psychometric properties of Turkish version of the Resilience Scale for Nurses. *Current Psychology*, 40, 4709–4717. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02029-3>
- Ahmed, W. A. M., & Mohammed, B. M. A. (2019). Nursing students' stress and coping strategies during clinical training in KSA. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 14(2), 116–122. <https://doi.org/10.1016/j.jtumed.2019.02.002>
- Alatawi, A., Gonzales, A. G., Alatawi, Y., Albalawi, M., Alatawi, N., Hermas, N. B., Alshehri, A., & Alanzi, S. (2020). Stress and coping strategies of the nursing students in the University of Tabuk, Saudi Arabia. *International Journal of Nursing and Health Care Research*, 3(7), 1-7. <https://doi.org/10.29011/2688-9501.101186>
- Al-Gamal, E., Alhosain, A., & Alsunaye, K. (2018). Stress and coping strategies among Saudi nursing students during clinical education. *Perspectives in Psychiatric Care*, 54(2), 198–205. <https://doi.org/10.1111/ppc.12223>
- Ali-Abadi, T., Ebadi, A., Sharif Nia, H., Soleimani, M., & Ghods, A. A. (2021). Development and psychometric properties of the Nursing Student Academic Resilience Inventory (NSARI): A mixed-method study. *PloS one*, 16(6), 1-16. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0252473>
- Alpar, R. (2012). *Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlilik* (2. baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Alvarez, H. A. O., Provencio-Vasquez, E., Slavich, G. M., Laurent, J., Browning, M., McKee-Lopez, G., Robbins, L., & Spengler, J. D. (2019). Stress and health in nursing students: The nurse engagement and wellness study. *Nursing Research*, 68(6), 453–463. <https://doi.org/10.1097/NNR.0000000000000383>
- Ayala, J. C. & Manzano, G. (2018). Academic performance of first-year university students: The influence of resilience and engagement. *Higher Education Research & Development*, 37(7), 1321–1335. <https://doi.org/10.1080/07294360.2018.1502258>
- Bae, Y. J., & Park, S. Y. (2014). Study on predictors of academic resilience in nursing students. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society*, 15(3), 1615–1622. <https://doi.org/10.5762/KAIS.2014.15.3.1615>

- Basım, H. N., & Çetin, F. (2011). Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104–114.
- Beaton, D., Bombardier, C., Guillemin, F., & Ferraz, M. B. (2007). Recommendations for the cross-cultural adaptation of the DASH & Quick DASH outcome measures. *Institute for Work & Health*, 1–45.
- Bektaş, H., Terkes, N., & Özer, Z. (2018). Stress and ways of coping among first year nursing students: A Turkish perspective. *Journal of Human Sciences*, 15(1), 319-330. doi:10.14687/jhs.v15i1.4626
- Bergmann, J., Krewer, C., Müller, F., & Jahn, K. (2022). The scale for retropulsion: Internal consistency, reliability and construct validity. *Annals of Physical and Rehabilitation Medicine*, 65(2), 1-10. https://doi.org/10.1016/j.rehab.2021.101537
- Boateng, G. O., Neilands, T. B., Frongillo, E. A., Melgar-Quinonez, H. R., & Young, S. L. (2018). Best practices for developing and validating scales for health, social, and behavioral research: A primer. *Frontiers in Public Health*, 6, 149. https://doi.org/10.3389/fpubh.2018.00149
- Borsa, J. C., Damásio, B. F., & Bandeira, D. R. (2012). Cross-cultural adaptation and validation of psychological instruments: Some considerations. *Paidéia*, 22(53), 423–432. https://dx.doi.org/10.1590/1982-43272253201314
- Bublitz, S., Guido, L. D. A., Lopes, L. F. D., & Freitas, E. D. O. (2016). Association between nursing students' academic and sociodemographic characteristics and stress. *Texto Contexto- Enfermagem*, 25(4), e2440015. https://doi.org/10.1590/0104-07072016002440015
- Burns, N., & Grove, S. K. (2009). *The Practice of Nursing Research: Appraisal, Synthesis, and Generation of Evidence* (6th ed.). St Louis, Missouri: Elsevier Health Sciences.
- Cassidy S. (2016). The Academic Resilience Scale (ARS-30): A new multidimensional construct measure. *Frontiers in Psychology*, 7, 1787-1888. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01787
- Castagnini, A., Foldager, L., Caffo, E., & Berrios, G. E. (2022). The predictive validity and outcome of ICD-10 and DSM-5 short-lived psychotic disorders: A review and meta-analysis. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 1-10. https://doi.org/10.1007/s00406-021-01356-7
- Chan, C. K., Lam, T. Y., Mohanavel, L., Ghani, J. A., Anuar, A., Lee, C. J., Loo, Q. Y., Heng, W. Y., Mei Lai, P. S., Koh, K. C., Loh, H. H., Kori, N., Sulaiman, H., & LAUNDERKAP Study Group (2022). Development and validation of the Knowledge, Attitude and Practice Questionnaire (LAUNDERKAP) regarding white coat use

among medical students during clinical practice. *American Journal of Infection Control*, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.ajic.2022.02.033>

Cheung, K. C., Sit, P. S., Soh, K. C., Ieong, M. K., & Mak, S. K. (2014). Predicting academic resilience with reading engagement and demographic variables: Comparing Shanghai, Hong Kong, Korea, and Singapore from the PISA perspective. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 23(4), 895-909. <https://doi.org/10.1007/s40299-013-0143-4>

Chevalier, L. L., Michaud, A. L., Zhou, E. S., Chang, G., & Recklitis, C. J. (2022). Validation of the three-item Insomnia Severity Index Short Form in young adult cancer survivors: Comparison with a structured diagnostic interview. *Journal of Adolescent and Young Adult Oncology*, 1-10. <https://doi.org/10.1089/jayao.2021.0175>

Chmitorz, A., Kunzler, A., Helmreich, I., Tüscher, O., Kalisch, R., Kubiak, T., Wessa, M., & Lieb, K. (2018). Intervention studies to foster resilience- A systematic review and proposal for a resilience framework in future intervention studies. *Clinical Psychology Review*, 59, 78–100. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2017.11.002>

Connor, K. M., & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18(2), 76–82. <https://doi.org/10.1002/da.10113>

Coster, W. J., & Mancini, M. C. (2015). Recommendations for translation and cross-cultural adaptation of instruments for occupational therapy research and practice. *Revista de Terapia Ocupacional da Universidade de São Paulo*, 26(1), 50–57. <https://dx.doi.org/10.11606/issn.2238-6149.v26i1p50-7>

Çapık, C., Gözümlü, S., & Aksayan, S. (2018). Kültürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: Güncellenmiş rehber. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 26(3), 199-210. <https://doi.org/10.26650/FNJJN397481>

de Mendizabal, A. C., & Martinez, J. C. (2013). Determinantes del riesgo de fracaso escolar en España en PISA-2009 y propuestas de reforma [Determinants of the risk of school failure in Spain in PISA-2009 and proposals for reform]. *Revista de Educación*, 362, 562–593. <https://doi.org/10.4438/1988-592X-RE-2013-362-242>

Della Vedova, A. M., Loscalzo, Y., Giannini, M., & Matthey, S. (2022). An exploratory and confirmatory factor analysis study of the EPDS in postnatal Italian-speaking women. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 40(2), 168–180. <https://doi.org/10.1080/02646838.2020.1822993>

DeMichelis, C., & Ferrari M. (2016). *Child and Adolescent Resilience within Medical Contexts*. Springer.

DeVellis, R.F. (2003). *Scale Development: Theory and Application* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

- DeVon, H. A., Block, M. E., Moyle-Wright, P., Ernst, D. M., Hayden, S. J., Lazzara, D. J., Savoy, S. M., & Kostas-Polston, E. (2007). A psychometric toolbox for testing validity and reliability. *Journal of Nursing Scholarship*, 39(2), 155–164. <https://doi.org/10.1111/j.1547-5069.2007.00161.x>
- Diffley, D. M., & Duddle, M. (2022). Fostering resilience in nursing students in the academic setting: A systematic review. *The Journal of Nursing Education*, 61(5), 229–236. <https://doi.org/10.3928/01484834-20220303-03>
- Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93–102.
- Duncan, L., Smith, S., Wang, L., & Halladay, J. (2022). Development and psychometric evaluation of a teacher version of the Ontario Child Health Study Emotional Behavioural Scales (OCHS-EBS-T) for measuring selected DSM-5 disorders in elementary school-aged children. *Psychiatry Research*, 312, 114574. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2022.114574>
- Edwards, D., Burnard, P., Bennett, K., & Hebden, U. (2010). A longitudinal study of stress and self-esteem in student nurses. *Nurse Education Today*, 30(1), 78-84. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2009.06.008>
- Erberber, E., Stephens, M., Mamedova, S., Ferguson, S., & Kroeger, T. (2015). Socioeconomically disadvantaged students who are academically successful: Examining academic resilience cross-nationally. *Policy Brief*, 5, 1-13.
- Erefe, İ. (2002). Veri toplama araçlarının niteliği. İçinde *Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri*. İ. Erefe (Ed.), (s.139-186). Ankara: Odak Ofset.
- Erkuş, A. (2007). Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında karşılaşılan sorunlar. *Türk Psikoloji Bülteni*, 13(40), 17–25.
- Erkut, S. (2010). Developing multiple language versions of instruments for intercultural research. *Child Development Perspectives*, 4(1), 19–24. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1750-8606.2009.00111.x>
- Escobar, M., Alarcón, R., Blanca, M. J., Fernández-Baena, F. J., Rosel, J. F., & Trianes, M. V. (2013). Daily stressors in school-age children: A multilevel approach. *School Psychology Quarterly*, 28(3), 227–238. <https://doi.org/10.1037/spq0000020>
- Esin, M. N. (2018). Veri toplama yöntem ve araçları veri toplama araçlarının güvenirlik ve geçerliği. İçinde *Hemşirelikte Araştırma Süreç, Uygulama ve Kritik*. S. Erdoğan, N. Nahcivan & M. N. Esin (Eds), İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Fernández-Alonso, R., Álvarez-Díaz, M., Woitschach, P., Suárez-Álvarez, J., & Cuesta, M. (2017). Parental involvement and academic performance: Less control and more communication. *Psicothema*, 29(4), 453–461.

- Friborg, O., Hjemdal, O., Rosenvinge, J. H., & Martinussen, M. (2003). A new rating scale for adult resilience: What are the central protective resources behind healthy adjustment?. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 12(2), 65–76. <https://doi.org/10.1002/mpr.143>
- García-Crespo, F. J., Fernández-Alonso, R., & Muñiz, J. (2019a). Resilient and low performer students: Personal and family determinants in European countries. *Psicothema*, 31(4), 363–375. <https://doi.org/10.7334/psicothema2019.245>
- García-Crespo, F. J., Galian, B., Fernández-Alonso, R., & Muniz, J. (2019b). Educational resilience in reading comprehension: Determinant factors in PIRLS-Europe. *Revista de Educación*, 384, 65-89. 10.4438/1988-592X-RE-2019-384-413
- García-Izquierdo, M., Ríos-Risquez, M. I., Carrillo-García, C., & Sabuco-Tebar, E. D. L. A. (2018). The moderating role of resilience in the relationship between academic burnout and the perception of psychological health in nursing students. *Educational Psychology*, 38(8), 1068–1079. <https://doi.org/10.1080/01443410.2017.1383073>
- Geisinger, K. (1994). Cross-cultural normative assessment: Translation and adaptation issues influencing the normative interpretation of assessment instruments. *Psychological Assessment* 6(4), 304-312.
- Gomez, R., Brown, T., Watson, S., & Stavropoulos, V. (2022). Confirmatory factor analysis and exploratory structural equation modeling of the factor structure of the Questionnaire of Cognitive and Affective Empathy (QCAE). *PloS one*, 17(2), e0261914. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0261914>
- Gómez-Rodríguez, R., Díaz-Pulido, B., Gutiérrez-Ortega, C., Sánchez-Sánchez, B., & Torres-Lacomba, M. (2020). Cultural adaptation and psychometric validation of the standardised nordic questionnaire Spanish version in musicians. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(2), 653. <https://doi.org/10.3390/ijerph17020653>
- Gözüm, S., & Aksayan, S. (2002). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 5(1), 3-14.
- Gregory, M. E., Nyein, K. P., Scarborough, S., Huerta, T. R., & McAlearney, A. S. (2022). Examining the dimensionality of trust in the inpatient setting: Exploratory and confirmatory factor analysis. *Journal of General Internal Medicine*, 37(5), 1108–1114. <https://doi.org/10.1007/s11606-021-06928-w>
- Gurková, E., & Zeleníková, R. (2018). Nursing students' perceived stress, coping strategies, health and supervisory approaches in clinical practice: A Slovak and Czech perspective. *Nurse Education Today*, 65, 4–10. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.02.023>

- Hair, J. F. Jr., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. & Tatham, R. L. (2005). *Multivariate Data Analysis* (6th edition). Pearson, Prentice Hall: New Jersey.
- He, J., & van de Vijver, F. (2012). Bias and equivalence in crosscultural research. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(2), 1–19. <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1111>
- Heale, R., & Twycross, A. (2015). Validity and reliability in quantitative studies. *Evidence-based Nursing*, 18(3), 66–67. <https://doi.org/10.1136/eb-2015-102129>
- Heffner, C. C., Fuhrmeister, P., Luthra, S., Mechtenberg, H., Saltzman, D., & Myers, E. B. (2022). Reliability and validity for perceptual flexibility in speech. *Brain and Language*, 226, 105070. <https://doi.org/10.1016/j.bandl.2021.105070>
- Hensley, L. C., Iaconelli, R., & Wolters, C. A. (2022). “This weird time we’re in”: How a sudden change to remote education impacted college students’ self-regulated learning. *Journal of Research on Technology in Education*, 54(1), 203-218. <https://doi.org/10.1080/15391523.2021.1916414>
- Hilliard, A., Kazim, E., Bitsakis, T., & Leutner, F. (2022). Measuring personality through images: Validating a forced-choice image-based assessment of the big five personality traits. *Journal of Intelligence*, 10(1), 12. <https://doi.org/10.3390/jintelligence10010012>
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Huang, Y. C., & Lin, S. H. (2011). The development of Academic Burnout Scale for college students. *Journal of Education & Psychology*, 34(4), 73–95.
- Hwang, E., & Shin, S. (2018). Characteristics of nursing students with high levels of academic resilience: A cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 71, 54–59. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.09.011>
- International Test Commission (ITC). (2018). Guidelines for translating and adapting tests. *International Journal of Testing*, 18(2), 101–134. <http://dx.doi.org/10.1080/15305058.2017.1398166>.
- Iskandar, M. M., & Mastuti, E. (2022). Academic resilience, subjective well-being, online learning during the COVID-19. *Buletin Riset Psikologi dan Kesehatan Mental*, 2(1), 98-106.
- Kang, M., Park, Y. J., Choi, S., & Lee, S. J. (2018). The effects of PBL (problem-based learning) on academic resilience, learning flow, and academic motivation of nursing

students. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society*, 19(6), 291-298.

Karabey, T., Karagozoglu, S., & Gültürk, E. (2022). Violence management proficiency scale in application areas for nursing students: A Turkish validity and reliability study. *Perspectives in Psychiatric Care*, 1-10. <https://doi.org/10.1111/ppc.13066>

Karaca, A., Yıldırım, N., Ankaralı, H., Açıkgöz, F., & Akkuş, D. (2015). The Turkish adaptation of Perceived Stress Scale, Bio-Psycho-Social Response and Coping Behaviours of Stress Scales for nursing students. *Journal of Psychiatric Nursing*, 6(1), 15–25.

Kararımak, O. (2010). Establishing the psychometric qualities of the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC) using exploratory and confirmatory factor analysis in a trauma survivor sample. *Psychiatry Research*, 179(3), 350–356.

Kiliçarslan, İ., Yılanlı, M., Usluer, E., & Öncü, B. (2022). Assessing the validity and reliability and establishing norm values for a selective attention test in a Turkish sample of 6-14-year-old participants. *Applied Neuropsychology Child*, 1–7. <https://doi.org/10.1080/21622965.2022.2063722>

Kim, S., & Park, S. (2016). Verification of validity and reliability of resilience scale for nurses. *Journal of the Korean Data Analysis Society*, 18(4B), 2257–2269.

Klassen, R., Wilson, E., Siu, A. F. Y., Hannok, W., Wong, M. W., Wongsri, N., Sonthisap, P., Pibulchol, C., Buranachaitavee, Y., & Jansem, A. (2013). Preservice teachers' work stress, self-efficacy, and occupational commitment in four countries. *European Journal of Psychology of Education*, 28(4), 1289-1309. <https://doi.org/10.1007/s10212-012-0166-x>

Kleeven, A., de Vries Robbé, M., Mulder, E. A., & Popma, A. (2022). Risk assessment in juvenile and young adult offenders: Predictive validity of the SAVRY and SAPROF-YV. *Assessment*, 29, 181–197. <https://doi.org/10.1177/1073191120959740>

Kotera, Y., Cockerill, V., Chircop, J., Kaluzeviciute, G., & Dyson, S. (2021). Predicting self-compassion in UK nursing students: Relationships with resilience, engagement, motivation, and mental wellbeing. *Nurse Education in Practice*, 51, 102989. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.102989>

Lee, J. H., Nam, S. K., Kim, A. R., Kim, B., Lee, M. Y., & Lee, S. M. (2013). Resilience: A meta-analytic approach. *Journal of Counseling & Development*, 91(3), 269–279. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.2013.00095.x>

Lee, Y. M. (2014). A moderating effect of academic resilience on the relationship between academic stress and academic burnout. *The International Journal of Creativity & Problem Solving*, 10(4), 79-101.

- Li, H., Martin, A. J., & Yeung, W. J. J. (2017). Academic risk and resilience for children and young people in Asia. *Educational Psychology*, 37(8), 921-929. <https://doi.org/10.1080/01443410.2017.1331973>
- Li, Z. S., & Hasson, F. (2020). Resilience, stress, and psychological well-being in nursing students: A systematic review. *Nurse Education Today*, 90, 104440. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104440>
- Lim Y. J. (2022). Exploratory structural equation modeling analysis of the social network site use motives scale. *Psychiatry Investigation*, 19(2), 146–153. <https://doi.org/10.30773/pi.2021.0092>
- LoBiondo-Wood, G., & Haber, J. (2002). *Nursing Research: Methods and Critical Appraisal for Evidence-Based Practice* (7th ed.). St Louis, Missouri: Mosby & Elsevier.
- Marín-Jiménez, N., Cruz-León, C., Perez-Bey, A., Conde-Caveda, J., Grao-Cruces, A., Aparicio, V. A., Castro-Piñero, J., & Cuenca-García, M. (2022). Predictive validity of motor fitness and flexibility tests in adults and older adults: A systematic review. *Journal of Clinical Medicine*, 11, 328. <https://doi.org/10.3390/jcm11020328>
- Martin, A. J. (2013). Academic buoyancy and academic resilience: Exploring ‘everyday’ and ‘classic’ resilience in the face of academic adversity. *School Psychology International*, 34, 488–500. <https://doi.org/10.1177/0143034312472759>
- Martin, A. J., & Marsh, H. W. (2006). Academic resilience and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. *Psychology in the Schools*, 43(3), 267-281. <https://doi.org/10.1002/pits.20149>
- Masten, A. S., Cutuli, J. J., Herbers, J. E., Hinz, E., Obradović, J., & Wenzel, A. J. (2014). Academic risk and resilience in the context of homelessness. *Child Development Perspectives*, 8(4), 201–206. <https://doi.org/10.1111/cdep.12088>
- McCarthy, B., Trace, A., O'Donovan, M., Brady-Nevin, C., Murphy, M., O'Shea, M., & O'Regan, P. (2018). Nursing and midwifery students' stress and coping during their undergraduate education programmes: An integrative review. *Nurse Education Today*, 61, 197–209. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.11.029>
- Meydan, C. H., & Şeşen, H. (2011). *Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Morey, L. C., Good, E. W., & Hopwood, C. J. (2022). Global personality dysfunction and the relationship of pathological and normal trait domains in the DSM-5 alternative model for personality disorders. *Journal of Personality*, 90(1), 34–46. <https://doi.org/10.1111/jopy.12560>

- Morita, N., Ishihara, T., Yamamoto, R., Shide, N., & Okuda, T. (2022). Content validity and reliability of an enjoyable multicomponent agility test for boys: The N-challenge test. *Journal of Sports Sciences*, 40(9), 976–983. <https://doi.org/10.1080/02640414.2022.2043698>
- Mwangi, C. N., Okatcha, F. M., Kinai, T. K., & Ireri, A. M. (2015). Relationship between academic resilience and academic achievement among secondary school students in Kiambu County, Kenya. *International Journal of School and Cognitive Psychology*, 2, 1-5. <https://doi.org/10.4172/2469-9837.S2-003>
- Nguyen, H. V., & Waller, N. G. (2022). Local minima and factor rotations in exploratory factor analysis. *Psychological Methods*, 1-10. <https://doi.org/10.1037/met0000467>
- Nikanjam, R., Barati, M., Bashirian, S., Babamiri, M., Fattahi, A., & Soltanian, A. (2016). Student-life stress level and its related factors among medical students of Hamadan University of Medical Sciences in 2015. *Journal of Education and Community Health*, 2(4), 57-64. <https://doi.org/10.21859/jech-02048>.
- Orçan, F. (2018). Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi: ilk hangisi kullanılmalı? *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 9(4), 413-421. <https://doi.org/10.21031/epod.394323>
- Öner, N. (1996). *Türkiye 'de Kullanılan Psikolojik Testler Bir Başvuru Kaynağı (2. baskı)*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Park, J. Y., & Kim, N. R. (2009). A study on the development and validity of academic resilience scale for non-traditional student. *The Korea Educational Review*, 15(3), 215–239.
- Park, M. M., & Park, J. W. (2016). Development of resilience scale for nurses. *Journal of Korean Academy of Fundamentals of Nursing*, 23(1), 32–41.
- Park, S., Choi, M., & Kim, S. (2019). Validation of the resilience scale for nurses (RSN). *Archives of Psychiatric Nursing*, 33(4), 434–439.
- Permatasari, N., Ashari, F. R., & Ismail, N. (2021). Contribution of perceived social support (peer, family, and teacher) to academic resilience during COVID-19. *Golden Ratio of Social Science and Education*, 1(1), 1-12. <https://doi.org/10.52970/grsse.v1i1.94>
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2010). *Essentials of Nursing Research: Appraising Evidence for Nursing Practice* (7th edition). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Pourafzal, F., Seyedfatemi, N., Inanloo, M., & Haghani, H. (2013). Relationship between perceived stress with resilience among undergraduate nursing students. *Hayat*, 19(1), 1-12.

- Priesack, A., & Alcock, J. (2015). Well-being and self-efficacy in a sample of undergraduate nurse students: A small survey study. *Nurse Education Today*, 35(5), e16–e20. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.01.022>
- Quan, L. H., & Kim, S. (2018). Effects of biofeedback training on stress, stress response and academic resilience of nursing students. *Perspectives in Nursing Science*, 15(2), 107-114.
- Rajan, S. K., Harifa, P. R., & Pienyu, R. (2017). Academic resilience, locus of control, academic engagement and self-efficacy among the school children. *Indian Journal of Positive Psychology*, 8(4), 507-511.
- Ratter, J., Pellekooren, S., Wiertsema, S., van Dongen, J. M., Geleijn, E., de Groot, V., Bloemers, F. W., Jansma, E., & Ostelo, R. (2022). Content validity and measurement properties of the Lower Extremity Functional Scale in patients with fractures of the lower extremities: A systematic review. *Journal of Patient-reported Outcomes*, 6(1), 11. <https://doi.org/10.1186/s41687-022-00417-2>
- Reich, J. W., Zautra, A. J., & Hall, J. S. (Eds.). (2010). *Handbook of Adult Resilience*. New York: Guilford Press.
- Rohde, A., McCracken, M., Worrall, L., Farrell, A., O'Halloran, R., Godecke, E., David, M., & Doi, S. A. (2022). Inter-rater reliability, intra-rater reliability and internal consistency of the Brisbane Evidence-Based Language Test. *Disability and Rehabilitation*, 44(4), 637–645. <https://doi.org/10.1080/09638288.2020.1776774>
- Rojas, L. F. (2015). Factors affecting academic resilience in middle school students: A case study. *Gist: Education and Learning Research Journal*, 11, 63-78.
- Rolin, H., Fossion, P., Kotsou, I., & Leys, C. (2018). Considérations sur la résilience: Trait ou aptitude? [Perspectives on resilience: Trait or aptitude ?]. *Revue médicale de Bruxelles*, 39(1), 22–28. <https://doi.org/10.30637/2018.17-050>
- Romano, L., Angelini, G., Consiglio, P., & Fiorilli, C. (2021). Academic resilience and engagement in high school students: The mediating role of perceived teacher emotional support. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 11(2), 334–344. <https://doi.org/10.3390/ejihpe11020025>
- Ryan, L. and Caltabiano, M.L. (2009) Development of a new resilience scale: The Resilience In Midlife Scale (RIM Scale). *Asian Social Science*, 5, 39.
- Sandoval-Hernández, A., & Białowolski, P. (2016). Factors and conditions promoting academic resilience: A TIMSS-based analysis of five Asian education systems. *Asia Pacific Education Review*, 17(3), 511-520. <https://doi.org/10.1007/s12564-016-9447-4>

- Savi-Çakar, F., Karataş, Z., & Çakır, M. A. (2014). Yetişkin Yılmazlık Ölçeği: Türk kültürüne uyarlanması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 22-39.
- Seçer, İ. (2015). *Psikolojik Test Geliştirme ve Uyarlama Süreci*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Seo, K. W., & Kwon, M. J. (2016). Factors affecting academic resilience of nursing students. *Asia-pacific Journal of Multimedia Services Convergent with Art, Humanities, and Sociology*, 6(6), 229-40.
- Seo, Y. (2018). The causal relationship among academic resilience, covert narcissism, interpersonal competence and self-efficacy of nursing students. *Journal of the Korean Applied Science and Technology*, 35(4), 1156-1174.
- Seo, Y. (2018). The causal relationship among academic resilience, covert narcissism, interpersonal competence and self-efficacy of nursing students. *Journal of Oil & Applied Science*, 35(4), 1156-1174.
- Shin, S., & Hwang, E. (2020). The effects of clinical practice stress and resilience on nursing students' academic burnout. *Korean Medical Education Review*, 22(2), 115-121.
- Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P., & Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: assessing the ability to bounce back. *International journal of Behavioral Medicine*, 15(3), 194-200.
- Son, H. J., Lee, K. E., & Kim, N. S. (2015). Affecting factors on academic resilience of nursing students. *International Journal of u-and e-Service, Science and Technology*, 8(11), 231-240
- Spence, S. H., & Rapee, R. M. (2022). The development and preliminary validation of a brief scale of emotional distress in young people using combined classical test theory and item response theory approaches: The Brief Emotional Distress Scale for Youth (BEDSY). *Journal of Anxiety Disorders*, 85, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2021.102495>
- Spurr, S., Walker, K., Squires, V., & Redl, N. (2021). Examining nursing students' wellness and resilience: An exploratory study. *Nurse Education in Practice*, 51, 102978. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.102978>
- Stănculescu E. (2022). The Bergen Social Media Addiction Scale validity in a Romanian sample using item response theory and network analysis. *International journal of Mental Health and Addiction*, 1-18. <https://doi.org/10.1007/s11469-021-00732-7>
- Stephens, T. M. (2013). Nursing student resilience: a concept clarification. *Nursing Forum*, 48(2), 125-133. <https://doi.org/10.1111/nuf.12015>

- Streiner D. L. (2003). Starting at the beginning: An introduction to coefficient alpha and internal consistency. *Journal of Personality Assessment*, 80(1), 99–103. https://doi.org/10.1207/S15327752JPA8001_18
- Swan, K., Speyer, R., Scharitzer, M., Farneti, D., Brown, T., & Cordier, R. (2022). A visuoperceptual measure for videofluoroscopic swallow studies (vmv): A pilot study of validity and reliability in adults with dysphagia. *Journal of Clinical Medicine*, 11(3), 724. <https://doi.org/10.3390/jcm11030724>
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Şenocak, S. Ü., Demirkıran, F., & Totan, T. (2021). Turkish adaptation of the resilience scale for nurses: A validity and reliability study. *Nurse Education Today*, 107, 105108. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.105108>
- Tabachnick, B. G., & Fidel, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics* (4th edition). MA: Allyn & Bacon, Inc.
- Tamannaefar, M., & Shahmirzaei, S. (2019). Prediction of academic resilience based on coping styles and personality traits. *Journal of Practice in Clinical Psychology*, 7(1), 1-10. <http://dx.doi.org/10.32598/jpcp.7.1.1>
- Tavşancıl, E. (2019). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Thomas, L. J., & Revell, S. H. (2016). Resilience in nursing students: An integrative review. *Nurse Education Today*, 36, 457-462. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.10.016>
- Tomás, C. C., Oliveira, E., Sousa, D., Uba-Chupel, M., Furtado, G., Rocha, C., Teixeira, A., Ferreira, P., Alves, C., Gisin, S., Catarino, E., Carvalho, N., Coucelo, T., Bonfim, L., Silva, C., Franco, D., González, J. A., Jardim, H. G., Silva, R., Baixinho, C. L., ... & Rama, L. (2016). Proceedings of the 3rd IPLeiria's International Health Congress: Leiria, Portugal. *BMC Health Services Research*, 163(3), 200. <https://doi.org/10.1186/s12913-016-1423-5>
- Tudor, K. E., & Spray, C. M. (2017). Approaches to measuring academic resilience: A systematic review. *International Journal of Research Studies in Education*, 7(4), 41–61. <https://doi.org/10.5861/ijrse.2017.1880>
- Turner, K., & McCarthy, V. L. (2017). Stress and anxiety among nursing students: A review of intervention strategies in literature between 2009 and 2015. *Nurse Education in Practice*, 22, 21–29. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2016.11.002>

- Usta, E., Bozdemir, H., & Şen, S. (2022). Validity and reliability of the Turkish version of the Obesity-Related Well-Being Questionnaire (ORWELL 97-TR). *Perspectives in Psychiatric Care*, 1-10. <https://doi.org/10.1111/ppc.13021>
- Ülker, T. G., & Recepoğlu, E. (2013). Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 205-214. <https://doi.org/10.5961/jhes.2013.078>
- Veneziano, L., & Hooper, J. (1997). A method for quantifying content validity of health-related questionnaires. *American Journal of Health Behavior*, 21(1), 67-70.
- Walsh, P., Owen, P. A., Mustafa, N., & Beech, R. (2020). Learning and teaching approaches promoting resilience in student nurses: An integrated review of the literature. *Nurse Education in Practice*, 45, 102748.
- Waltz, C.F., Strickland, O.L., & Lenz, E.R. (2005). *Measurement in Nursing and Health Research* (3rd ed.). New York: Springer.
- Wang, L., Lin, C., Han, C., Huang, Y., Hsiao, P., & Chen, L. (2021). Undergraduate nursing student academic resilience during medical surgical clinical practicum: A constructivist analysis of Taiwanese experience. *Journal of Professional Nursing*, 37(3), 521–528. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2021.02.004>
- Whang, S. J. (2006). The relationship between clinical stress, self-efficacy, and self-esteem of nursing college students. *The Journal of Korean Academic Society of Nursing Education*, 12(2), 205-213.
- Wild, D., Grove, A., Martin, M., Eremenco, S., McElroy, S., Verjee-Lorenz, A., & Erikson, P. (2005). Principles of good practice for the translation and cultural adaptation process for patient-reported outcomes (PRO) measures: Report of the ISPOR task force for translation and cultural adaptation. *Value in Health* 8(2), 94- 104.
- World Health Organization (WHO). Process of Translation and Adaptation of Instruments. Geneva: World Health Organization; 2020. Retrieved from: http://www.who.int/substance_abuse/research_tools/translation/en/
- Yusoff, M. S. B. (2019). ABC of content validation and content validity index calculation. *Resource*, 11(2), 49-54. <https://doi.org/10.21315/eimj2019.11.2.6>
- Yüksel, Ö., Apak, B., & Demirci, Ö. (2022). Turkish version of the Pet Bereavement Questionnaire: Validity, reliability and psychometric properties. *Death Studies*, 1–9. <https://doi.org/10.1080/07481187.2022.2034073>
- Zechariah, S., Waller, J. L., Stallings, J., Gess, A. J., & Lehman, L. (2022). Inter-rater and intra-rater reliability of the INSPECT (Interactive Nutrition Specific Physical Exam Competency Tool) measured in multi-site acute care settings. *Healthcare*, 10(2), 212-222. <https://doi.org/10.3390/healthcare10020212>

8. EKLER

EK-1: Kişisel Bilgi Formu

1. Sınıfınız: ☐ 1. sınıf ☐ 2. sınıf ☐ 3. sınıf ☐ 4. sınıf
2. Yaşınız:
3. Cinsiyetiniz: ☐ Kız ☐ Erkek
4. Medeni durumunuz: ☐ Evli ☐ Bekâr
5. Ekonomik düzeyiniz: ☐ İyi ☐ Orta ☐ Kötü
6. En son mezun olduğunuz okul: ☐ Sağlık Meslek Lisesi ☐ Diğer Liseler
7. Hemşirelik mesleğini isteyerek mi seçtiniz? ☐ Evet ☐ Hayır
8. Hemşirelik bölümünde okumaktan memnun musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır
9. Rol modeliniz var mı? ☐ Evet ☐ Hayır
10. Bölümünüzü değiştirmek ister miydiniz? ☐ Evet ☐ Hayır
11. Mezuniyet sonrası hemşire olarak çalışmayı istiyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır
12. Genel akademik ortalamanız: ☐ 1-1.99 ☐ 2-2.99 ☐ 3-4

EK-2: Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri

Yönerge: Aşağıda iyimserlik, iletişim, öz saygı/değerlendirme, öz farkındalık, güvenilirlik ve öz düzenleme hakkında bir dizi ifade yöneltilmektedir. Her ifadeyi dikkatlice okuyarak size en uygun seçeneğin altındaki kutuya bir çarpı işareti koyarak cevaplayınız. Soruların doğru veya yanlış cevabı yoktur. Önemli olan sizin duygu ve düşüncelerinizi yansıtan yanıtları vermenizdir.

<i>Okul ve Klinik Yaşantımda;</i>	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Hemşirelik bilgimi güçlendirerek hastanın gereksinimlerini karşılamaya çalışırım.					
2. Uygun iletişim kurarak hastamın güvenini kazanırım.					
3. Öğretim elemanlarımdan destek alırım.					
4. Öğretim elemanlarım hasta bakımı konusunda bana güvenir.					
5. Ailemden destek alırım.					
6. Arkadaşlarım ve meslektaşlarımdan destek alırım.					
7. Akademik hayatımdaki zorlukları yönetebilirim.					
8. Hastaların bakımı konusunda kendime yeterince güvenirim.					
9. Eğitimim sırasındaki başarısızlıklar beni hayal kırıklığına uğratmaz.					
10. Hemşirelik alanında benim için birçok fırsat var.					
11. Akademik güçlüklerle dayanmaya çalışırım.					
12. Hedeflerime ulaşmak için çabalarım.					
13. Hemşirelik alanında yeterli bilgiye sahibim.					
14. Hemşireliğe karşı olumlu bir tutumum var.					
15. Gelecekte yetkin bir hemşire olacağım.					
16. Hemşirelik alanında iyi bir gelire sahip olacağım.					
17. Hedeflerime ulaşmak için farklı seçenekleri değerlendiririm.					
18. Hekimlerle iyi iletişim kurmak stresimi azaltır.					
19. Hastanın yanında refakatçısının olması stresimi azaltır.					
20. Hemşirelerle işbirliği içinde çalışmak stresimi azaltır.					
21. Öğretim elamanları tarafından içinde bulunduğum koşulların anlaşılması stresimi azaltır.					
22. Klinik uygulamaya katılma konusunda yeterli motivasyona sahibim.					
23. Teorik derslere katılma konusunda yeterli motivasyona sahibim.					
24. Hemşirelik uygulamalarını hasta başında uygulayarak daha iyi öğrenirim.					

EK-2: Nursing Student Academic Resilience Inventory

<i>In My School and Clinical Life;</i>	Completely Disagree	Disagree	No Idea	Agree	Completely Agree
1. By strengthening my nursing knowledge, I will do mybest to take care of the patient.					
2. I earn my patient's trust by making a suitable communication.					
3. I get support from my instructors.					
4. My instructors trust my judgment in taking care of the patients.					
5. I get support from my family.					
6. My friends and colleagues support me.					
7. I manage the difficulties of my academic years.					
8. I have sufficient confidence in taking care of patients.					
9. I'm not disappointed by the failures during my education.					
10. There are many opportunities in nursing field for me.					
11. I try to endure the academic hardship.					
12. My attempts are to strive and reach my goals.					
13. I have adequate knowledge in (science of) nursing.					
14. I have a positive attitude toward nursing.					
15. I am looking forward to be a great nurse in near future.					
16. I am looking forward to an economic prosperity in the field of nursing.					
17. I examine all options to reach my goals.					
18. Having a good communication with attending physicians reduces my stress.					
19. Patient companion reduces my stress.					
20. Cooperation by nurses reduces my stress.					
21. Understanding my terms by my instructor, reduces my stress.					
22. I am motivated to participate in internships.					
23. I have adequate motivation to participate in theory sessions.					
24. I learn better by executing bedside procedures.					

EK-3: Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

Yönerge: Aşağıda kişisel inançlarınız, diğer kişilerle olan ilişkileriniz, bir hemşire olarak özgüven düzeyiniz ve stresli durumlar ile baş edebilme yetiniz hakkında bir dizi ifade yöneltilmektedir. Her ifadeyi dikkatlice okuyarak size en uygun seçeneğin altındaki kutuya bir çarpı işareti koyarak cevaplayınız. Soruların doğru veya yanlış cevabı yoktur. Önemli olan sizin duygu ve düşüncelerinizi yansıtan yanıtları vermenizdir.

	Neredeyse Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Oldukça Sık	Neredeyse Her Zaman
1. Hiçbir şart altında vazgeçmem.					
2. Güçlü birisi olduğumu, hayatın zorlukları ve sıkıntıları ile başa çıkabileceğimi düşünürüm.					
3. Karşılıklı konuşma esnasında konuşmamı diğer kişinin durumunu da düşünerek sürdürürüm.					
4. Çevremdeki insanlar ile iyi ilişkiler içindeyim.					
5. Diğer kişilerin tavsiyelerine tamamen açığım.					
6. Zor bir görevim olduğunda çevremde bana yardımcı olacak kişiler vardır.					
7. İş yapıp yapamayacağımı belirleme yeteneğine sahibim.					
8. İşin yürütülmesi sırasında öncelik sırasını belirleme becerisine sahibim.					
9. İş ile ilgili yetkilerimi ve sınırlarımı bilirim.					
10. Stresli çalışma koşullarıyla başa çıkma yeteneğine sahibim.					
11. Yeni ya da zor bir işin üstesinden gelebilirim.					
12. Gelecekte ümitliyim.					
13. Genellikle kendimi mutlu hissederim.					
14. Hayatımdan memnunum.					
15. Ben önemli bir insanım.					
16. Yaşam için güçlü bir hedef bilincim var.					
17. Başkaları için gerek duyulan biriyim.					
18. Bağımsız bir şekilde çalışırım.					
19. Bir şey yapmaya başladığımda, beklenen hedefe ulaşabilirim.					

EK-4: Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri için İzin Maili

Re: About the Turkish validity and reability of the "Nursing Student Academic Resilience Inventory"

ali ghods <aaghods@yahoo.com>

12 Kas 2021 Cum 10:47

Kime: enes.ucan@outlook.com <enes.ucan@outlook.com>

Dear Enes ÜCAN

You can use our inventory (NSARI) for Turkish adaptation. I will send your request to my PhD student and will ask him to help you.

Good luck

On Friday, November 12, 2021, 09:51:07 AM GMT+3:30, enes.ucan@outlook.com <enes.ucan@outlook.com> wrote:

Dear Ghods,

I would like to evaluate the Turkish validity and reability of the "Nursing Student Academic Resilience Inventory (NSARI)" that you developed in my master's thesis. I request your permission for the Turkish adaptation of the inventory. I will be glad if you send me the inventory and its evaluation. Thank you for your information already and for your assistance. I look forward to your reply.

Best regards.

Enes ÜCAN

Master Student

Bandırma Onyedi Eylül University/ Turkey

EK-5: Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Kullanım İzni

Re: Ölçek Kullanım İzni Hakkında

SULEYMAN UMIT SENOCAK <suleyman.senocak@adu.edu.tr>

19 Kas 2021 Cum 13:00

Kime: enes.ucan@outlook.com <enes.ucan@outlook.com>

1 ek (26 KB)

resilience ölçeği mail.docx

İyi günler,

Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasını yapmış olduğumuz "Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği"ni "Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye Uyarlanması" başlıklı tez çalışmanızda kullanmanız bizler için uygundur. Çalışmanızda kolaylıklar dilerim.

Araş. Gör. Süleyman Ümit ŞENOCAK

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Hemşirelik Fakültesi

Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

enes.ucan@outlook.com <enes.ucan@outlook.com>, 19 Kas 2021 Cum, 09:03 tarihinde şunu yazdı:

Sayın Süleyman Şenocak,

Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisiyim. Sayın Fatma Demirkıran ve Tarık Totan ile birlikte hemşirelik öğrencilerinde Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını yapmış olduğunuz Hemşireler için Dayanıklılık Ölçeği'ni izniniz olursa "Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye Uyarlanması" başlıklı yüksek lisans tez çalışmamda kullanmak istiyorum. Hemşireler için Dayanıklılık Ölçeği'ni ve değerlendirmesini gönderirseniz çok sevinirim. İlginiz için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Enes ÜCAN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

GİZLİLİK NOTU: Bu mesaj ve ekleri yalnızca gönderildiği kişi(lere) özeldir ve gizlidir. Mesaj sizin adınıza değilse, içeriğini ve varsa ekindeki dosyaları kimseye göndermeyiniz ya da kopyalayınız. Bu mesajın herhangi bir şekilde açıklanması, kullanılması, kopyalanması, yayılması veya mesaj içeriği ile ilgili olarak herhangi bir işlem yapılması kesinlikle yasaktır. Böyle bir durumda lütfen göndereni uyarıp, mesajı siliniz. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi bu mesajın içeriği ve ekleri ile ilgili olarak hiçbir hukuksal sorumluluğu kabul etmez.

EK-6: Etik Kurul Onayı

T.C.
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SAĞLIK BİLİMLERİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU
KARAR TUTANAĞI

KARAR: Etik Kurulumuzun 07.01.2022 tarihinde saat 14.00'te yapılan 2022-01 sayılı toplantısında Doç. Dr. Dilek AVCI danışmanlığında Enes ÜCAN tarafından yürütülmesi planlanan 2021-83 başvuru sayılı "**Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye Uyarlanması**" konulu çalışma etik açıdan uygun bulunmuştur.

EK-7: Kurum İzni

T.C.
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
Hemşirelik Bölüm Başkanlığı

Sayı : E-45149639-900-41548
Konu : Araştırma İzni

24.02.2022

Sayın Doç. Dr. Dilek AVCI

İlgi : 24.02.2022 tarihli dilekçeniz,

Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Yüksek Lisans öğrencisi Enes ÜCAN'ın danışmanlığınızda hazırlamakta olduğu "Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye Uyarlanması" konulu tezinin bilimsel araştırmasını bölümümüz öğrencilerinde yapması bölüm başkanlığımızca uygun görülmüş olup bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Serap ALTUNTAŞ
Bölüm Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BS937YFN4Z Pin Kodu : 20482 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5658&eD=BS937YFN4Z&eS=41548>
Adres: İhsaniye Mah. Kurtuluş Cad. No:98 10200 Bandırma - Balıkesir Bilgi için: Gülhan DEĞİRMEN
Telefon: 02667170117 Faks: 2667186414 Unvanı: Şef
e-Posta: saglik@bandirma.edu.tr Elektronik Ağ: <https://sbf.bandirma.edu.tr>
Kep Adresi: bandirmaonyedieylul@hs01.kep.tr

EK-8: Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

... / ... /

Değerli Katılımcı,

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Dilek AVCI'nın danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Enes ÜCAN tarafından yürütülen "Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye Uyarlanması" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasına katılımınız rica olunmaktadır. Bu araştırmaya tamamen kendi iradenizle, herhangi bir zorlama veya mecburiyet olmadan gönüllü katılımınız esastır. Lütfen aşağıdaki bilgileri okuyunuz ve katılmaya karar vermeden önce anlamadığınız herhangi bir husus varsa çekinmeden sorunuz. Katılmayı kabul ettiğiniz takdirde gerekli yerler siz ve araştırmayı yürüten Enes ÜCAN tarafından doldurup imzalanmış bu formun bir kopyası saklamanız için size verilecektir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu araştırma, Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri'nin Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi amacı ile planlanmış bir yüksek lisans tez çalışmasıdır.

PROSEDÜRLER

Bu araştırmaya gönüllü olarak katılmak istemeniz halinde yürütülecek işlemler şöyledir:

Araştırma için 12 sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu, 24 sorudan oluşan Hemşirelik Öğrencisi Akademik Dayanıklılık Envanteri ve 19 sorudan oluşan Hemşirelerde Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğini doldurmanız beklenmektedir ve bu işlem yaklaşık 15-20 dakika sürmektedir.

ÇALIŞMANIN SAĞLAYACAĞI YARAR VE RİSKLER

Bu araştırmada sizin için herhangi bir risk/zarar söz konusu olmayıp, beklenen yarar akademik dayanıklılık düzeyinizin belirlenmesidir. Bunun yanı sıra hemşirelik öğrencilerinin akademik dayanıklılıklarını değerlendiren bir ölçüm aracı Türk literatürüne kazandırılmış olacaktır. Böylece öğrencilerin akademik dayanıklılıklarının belirlenmesinde, akademik dayanıklılıklarını artıracak yöntemlerin geliştirilmesinde ve hemşirelik eğitiminin çağın gereksinimlerini karşılayacak şekilde gözden geçirilmesinde bilim dünyasına katkı sağlamış olacaksınız.

GİZLİLİK

Veri toplama aracıda sizi kişisel olarak tanımaya olanak sağlayacak herhangi bir soru bulunmamaktadır. Yanıtlarınız kimseyle paylaşılmayacak, araştırmanın sonuçları sadece bilimsel amaçla yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacaktır. Gerektiğinde araştırmanın yürütücüsü ve etik kurul üyeleri sizin bu araştırmadaki bilgilerinize ulaşabilir. Siz de istediğinizde kendinize ait bilgilere ulaşabilirsiniz.

KATILIM VE AYRILMA

Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmama veya katıldıktan sonra istediğiniz zaman herhangi bir yaptırıma maruz kalmadan araştırmadan çıkma hakkında hakkınız. Ayrıca sorumlu araştırmacı gerek duyarsa sizi araştırma dışı bırakabilir. Araştırmaya katılmama, araştırmadan çıkma veya çıkarılma durumlarında bir yaptırım veya eğitim hakkınızın olumsuz etkilenmesi kesinlikle söz konusu olmayacaktır. Bu araştırmaya katılmanız halinde sizden herhangi bir ücret talep edilmeyecektir ve size ücret ödemesi yapılmayacaktır.

İLETİŞİM KURULACAK KİŞİLER

Bu tez çalışması ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz varsa numaralı telefondan veya enes.ucan@outlook.com adresinden Enes ÜCAN'a başvurabilirsiniz.

Yukarıda gönüllüye araştırmadan önce verilmesi gereken metni okudum. Araştırma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi rızamla, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllünün Adı- Soyadı:

İmzası:

Adresi (varsa telefon no, faks no):

Açıklamaları yapan araştırmacının

Adı- Soyadı:

İmzası:

EK-9: Uzman Görüşü Formu

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİSİ AKADEMİK DAYANIKLILIK ENVANTERİ UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU	Çok uygun	Uygun, ancak küçük değişiklik gerekir	Maddenin uygun şekilde getirilmesi gerekir	Uygun değil
	4	3	2	1
1. I will do my best to care of patients by strengthening my nursing knowledge. - Hemşirelik bilgimi güçlendirerek hastanın gereksinimlerini karşılamaya çalışırım. ÖNERİNİZ:				
2. I gain my patient's trust by making appropriate communication. - Uygun iletişim kurarak hastamın güvenini kazanırım. ÖNERİNİZ:				
3. I get support from instructors. - Öğretim elemanlarımdan destek alırım. ÖNERİNİZ:				
4. My instructors trust my decisions about patient care. - Öğretim elemanlarım hasta bakımı konusunda bana güvenir. ÖNERİNİZ:				
5. I get support from my family. - Ailemden destek alırım. ÖNERİNİZ:				
6. My friends and colleagues support me. - Arkadaşlarım ve meslektaşlarımdan destek alırım. ÖNERİNİZ:				
7. I can manage with the difficulties of my academic life. - Akademik hayatımdaki zorlukları yönetebilirim. ÖNERİNİZ:				
8. I have sufficient confidence in taking care of patients. - Hastaların bakımı konusunda kendime yeterince güvenirim. ÖNERİNİZ:				

9. I am not disappointed by the failures during my education. - Eğitimim sırasındaki başarısızlıklar beni hayal kırıklığına uğratmaz.				
ÖNERİNİZ:				
10. There are many opportunities for me in the field of nursing. - Hemşirelik alanında benim için birçok fırsat var.				
ÖNERİNİZ:				
11. I try to endure the academic hardship. - Akademik güçlüklerle dayanmaya çalışırım.				
ÖNERİNİZ:				
12. I work to reach and achieve my goals. - Hedeflerime ulaşmak için çabalarım.				
ÖNERİNİZ:				
13. I have adequate knowledge in nursing. - Hemşirelik alanında yeterli bilgiye sahibim.				
ÖNERİNİZ:				
14. I have a positive attitude towards nursing. - Hemşireliğe karşı olumlu bir tutumum var.				
ÖNERİNİZ:				
15. I want to be a successful nurse in the near future. - Gelecekte yetkin bir hemşire olacağım.				
ÖNERİNİZ:				
16. I will have a good income in the field of nursing. - Hemşirelik alanında iyi bir gelire sahip olacağım.				
ÖNERİNİZ:				
17. I examine all options to reach my goals. - Hedeflerime ulaşmak için farklı seçenekleri değerlendiririm.				
ÖNERİNİZ:				
18. Good communication with doctors reduces my stress. - Hekimlerle iyi iletişim kurmak stresimi azaltır.				
ÖNERİNİZ:				

19. Patient companion reduces my stress. - Hastanın yanında refakatçısının olması stresimi azaltır.				
ÖNERİNİZ:				
20. Working in collaboration with nurses reduces my stress. - Hemşirelerle işbirliği içinde çalışmak stresimi azaltır.				
ÖNERİNİZ:				
21. Understanding my conditions by the instructors reduces my stress. - Öğretim elamanları tarafından içinde bulunduğum koşulların anlaşılması stresimi azaltır.				
ÖNERİNİZ:				
22. I am willing to participate in clinical practice. - Klinik uygulamaya katılma konusunda yeterli motivasyona sahibim.				
ÖNERİNİZ:				
23. I have sufficient motivation to attend theoretical courses. - Teorik derslere katılma konusunda yeterli motivasyona sahibim.				
ÖNERİNİZ:				
24. I learn better nursing practices by applying myself at the bedside. - Hemşirelik uygulamalarını hasta başında uygulayarak daha iyi öğrenirim.				
ÖNERİNİZ:				

EK-10: Uzman Listesi

1. Prof. Dr. Ferda ÖZBAŞARAN
2. Prof. Dr. Meral KELLEÇİ
3. Prof. Dr. Selma SABANCIOĞULLARI
4. Prof. Dr. Nuran GÜLER
5. Doç. Dr. Filiz TAŞ
6. Doç. Dr. Zeynep ERDOĞAN
7. Doç. Dr. Aysel TOPAN
8. Doç. Dr. Latife UTAŞ AKHAN
9. Doç. Dr. Fatma ÖZKAN TUNCAY
10. Doç. Dr. Figen ALP YILMAZ
11. Doç. Dr. Serpil İNCE
12. Doç. Dr. Sevcan ATAY
13. Doç. Dr. Songül DURAN
14. Dr. Öğretim Üyesi Nezaket YILDIRIM
15. Dr. Öğretim Üyesi Elif DÖNMEZ
16. Dr. Öğretim Üyesi Elvan Emine ATA
17. Dr. Öğretim Üyesi Özge İŞERİ
18. Dr. Öğretim Üyesi Nurcan AKGÜL GÜNDOĞDU
19. Dr. Öğretim Üyesi Eda AKTAŞ
20. Dr. Öğretim Üyesi Ayşe KABUK

9. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER	
Adı Soyadı	: Enes ÜCAN
Medeni hali	: Bekar
Uyruğu	: Türkiye Cumhuriyeti
EĞİTİM	
Lise	: Muş Anadolu Lisesi (2012)
Lisans	: Balıkesir Bandırma Sağlık Yüksekokulu (2016)
Yüksek lisans	: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
YABANCI DİL BİLGİSİ	
İngilizce	: B2
MESLEKİ DENEYİM	
T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI MUŞ DEVLET HASTANESİ Çocuk Acil Servisi, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi 22.03.2017- 13.11.2019 / Hemşire	
T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI MANYAS DEVLET HASTANESİ Dahiliye Servisi, Acil Servis, Palyatif Servisi, Satınalma Birimi 14.11.2019 – Devam ediyor /Hemşire	
ÜYE OLUNAN MESLEKİ KURULUŞLAR	
-	
YAYINLARI	
-	